

# In epistolam I ad Thessalonicenses I

In sapientia ambulantes ad eos qui foris sunt id est infideles in sapientia id est sapienter. Sap. 7. Memine diligite deus nisi qui cum sapientia inhabitat. Et huius causa est Redimentes tempus etc. Redimit verationem suam quando quis dimittit quod est de iure suo ut videret eam. Ibi verabantur ab eis et id vult quod redimere eam per sapientiam. 1. Pet. 2. Conuersationem vestram inter gentes habentes bonam etc. Sic sapienter loqui. Unde dicit. Sermo vester etc. Et sit gratus quod in gratia. Eccl. 6. Lingua eucharis in bono homine abundabit etc. Sic discretio. Unde dicit. Sale condit: per sal est intelligit discretio quod per ipsum omnis cibum id dicitur est sapiens: ita omnis actio indiscreta est insipida et inordinata. Mat. 9. Habete in vobis sal et paxem habete inter vos. Et hoc videtur sciatis etc. Alter est respondendum sapientibus: aliter insipientibus. Prover. 26. Non respondas stulto iuxta stulticiam suam ne efficiaris eum similis etc. 1. Pet. 3. Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem etc. Deinde cum dicit. Que circa me etc. ostendit quid alij agant ad ipsum: et primo ostendit quid ad eos agant illi quos ad eos mittit. Secundo quid cum apostolo remanentes ibi. Salutant etc. Mittit autem ad eos legatum quem primo describit tripliciter: et primo a dilectione dicens Charissimus frater scilicet per charitatem que facit hominem auro preciosior. Ita. 13. Preciosior erit vir auro et homo mundo obrizo etc. Sic a fide. Unde dicit. Fidelis in ministerio. p. me. Cor. 4. Hic iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur. Sic ab humilitate. Unde dicit. Et confertur scilicet in executione ministerij sed in domino quia prelati querere debet utilitatem eorum quibus preferuntur et dei honorem. Sed ad quid mittit? Et cognoscit statum subditorum. Sen. 37. Hade et vide si cuncta prospera sunt erga fratres tuos et pecora et renuncia mihi quod agant etc. p. mi. Reg. 17. Fratres tuos visitabis si recte agant: et cum quibus ordinati sunt disce. Sic ut consolentur. Ro. p. mo. Desidero enim videre vos ut aliquid impartiar vobis gratie spiritualis ad confirmandos vos id est simul consolari in vobis etc. Et dominus missus a patre ad hoc venit. Ita. 61. Et consolaber omnes lugentes et ponere consolationem lugentibus syon etc. Itz describit eius societatem cum onesimo. Qui omnia que hic aguntur etc. et vestra mihi ut corrigam et mea vobis ut exemplum habeatis. Deinde cum dicit. Salutant etc. ostendit quomodo salutantur a remanentibus cum apostolo: et ista satis patet de quo accepistis etc. Act. 15. dicit quod cum paulus et barnabas simul irent: quidam iohannes marcus sic se eis coniunxit quod postea recessit et iterum rediit. Et paulus quidem noluit eum recipere sed barnabas: et ideo paulus recessit a barnaba. Et propter hoc apostolus scripsit colossensibus de marco quod non recipere eum sed nunc quod peruersus erat scribit ut eum recipiant: et hoc est. Accepistis etc. Vel fratrem barnabam. de quo barnaba accepistis etc. Et iustus etc. qui quidem erat vir sancte conuersationis. Et ideo dicit iustus? Qui sunt ex circumsione missi ad predicandum euangelium christi. p. mo. Quid enim cuius est modus sine occasione siue per veritatem christi annuncietur. Et sic primo gentiles: secundo iudeos ponit. Epafraas qui ex vobis est quia asianus erat. Et ad hoc salutantur ut steterit perfecti. Jac. p. mo. Si stis perfecti et integri in nullo deficientes etc. Pleni etc. id est in omnibus que pertinent ad voluntatem dei. Sic ponit lucam qui non fuit natus ex iudeis ut videtur quod fuit antiochenus: medicus artem que specialiter noiam quod fuit homo bone auctoritatis in ecclesia propter euangelium quod scripsit apostolo ad huc ueniente. ite demas. Deinde cum dicit. Salutate etc. ostendit quos salutent: et primo quod alios aliene ecclesie. Secundo quod eos qui sunt de sua ibi. Et ea que est laodiceensis. Et quo habet quod scripsit alias epistolas: quod ista de qua

fit mentio hic scilicet laodiceensis et vna alia ad corinthios per primam et secundam: quod in prima epistola cap. 4. dicit. Scripsi vobis in epistola ne commisceamini fornicariis etc. Sed ratio est duplex quare non sunt in canone: quod non constabat de eorum auctoritate quod forte erant deprauate et perierant in ecclesijs. Vel quod non continebant aliud quod ista. Et dicitur etc. Hic fuit placet eorum et mandatum ut moneatur ipsum dicentes. Vide etc. 2. Thimo. 4. Ministerium tuum imple. Et quidem tunc ministerium implet quoniam facit illud ad quod accepit. Sed videtur quod non pertineat ad subditum monere placitum. Exo. 19. dicendum quod irruenter arguere et vituperare est prohibitum sed monere charitativum potest: sicut paulus petri. Gal. 2. Sed quare non scripsit placitum? Quia placitum est propter ecclesiam et non econuerso. Salutatio etc. Consuetudo apostoli erat quod totam epistolam faciebat aliquem scribere: sed in fine ponebat aliquod de manu sua. 2. Thes. vlt. ubi dicit salutatio mea manu pauli id est ut hic ne fallerent. Et dicit memores etc. quod rome videtur erat: Jac. 5. Exempli accipite fratres exitus mali et longanimitatis et laboris et patientie prophetas qui locuti sunt in nomine domini etc. Heb. vlt. Memore propositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbis dei: quorum intuitus exitum conuersationis imitantur fidem. Tandem concludens optat eis bonum dicens. Gra. etc. Job. 1. Gra et veritas per iesum christum facta est. Cui sit laus et gloria nunc et semper. Amen.

Explicit subtilissima expositio sanctissimi doctoris Thome de aquino ordinis fratrum predicatorum super epistola mirifici apostoli pauli ad Colossenses.

Incapit mirabilis declaratio eiusdem angelici doctoris sancti thome aquinatis ordinis fratrum predicatorum super prima epistola doctoris gentium sancti apostoli pauli ad thessalonicenses.

## Prologus Multiplicate



sunt aqua etc. Sen. 7. Hec verba copesantur materie huius epistole. Ecclesia enim figuratur per arcam sicut de. 1. Pet. 3. quod sicut in arca ceteris peccantibus paucis salutate sunt: ita in ecclesia pauci id est soli electi saluabuntur. Per aquas autem significantur tribulationes. p. mo. quod aque impellunt irruendo sicut tribulationes. Mar. 7. Generunt flumina et fluuerunt venti et irruerunt in domum illam etc. Sed impulsu fluminum ecclesia non mouetur. Tunc subdit. Et non cecidit. Secundo aqua extinguit ignem. Ecc. 30. Ignis ardens extinguit aqua: sic et tribulationes extingunt impetum concupiscentiarum ne homines ad libitum eas sequantur: sed non extingunt veram charitatem ecclesie. Can. 8. Aque multe non poterunt extinguere charitatem nec flumina obruent illam. Tertio aqua submergitur per inundationem. Gen. 3. Inundauerunt aqua super caput meum etc. Sed ecclesia non per has submergitur. Ion. 2. Circude derunt me aqua usque ad altam meam: abissus vallauit me. pellagus operuit caput meum etc. Et post. Rursus videbo templum sanctum tuum etc. Non ergo deficit sed subleuatur. Et primo per eleuationem mentis ad deum. Greg. Mala ista in hoc mundo que nos premunt ad deum nos ire compellant. Iosef. 6. In tribulatione sua mane consurgat ad me etc. Secundo per spiritalem consolationem per se. Secundo multitudines dolorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam etc. 2. Cor. 1. Sicut abundat passiones christi in nobis: ita per christum abundat consolatio nostra etc. Tertio per multiplicationem fidelium: quod tempore persecutionum deus multiplicauit ecclesiam. Exo. 1. Quantoque magis opprimebant eos



# Explanatio sancti Thome

tanto magis multiplicabant et crescebant etc. Sic ergo conuenit huic epl'e quia isti multas tribulationes passi fuerunt fortes.

Videamus ergo textum.

## Capitulū primū.

**P**aulus et Siluanus et Timotheus: ecclesie thessalonicensium in deo patre nro et dno iesu xpo gra vobis et pax. Gr̄as agimus deo semp p oibus vobis memoriā v'ri faciētes in ofonib' nostris sine intermissione: memores opis fidei v're et laboris et charitatis et sustinentie spei d'ni n'ri iesu xpi ante deū et patrem nostrū. Sciētes fr̄es dilecti a deo electionē v'raz: q' euangeliū nostrū nō fuit ad vos in sermone tm̄: sed et in virtute et in spū sancto et in plenitudine multa: sicut scitis q' les fuerimus in vobis ppter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et d'ni excipientes verbū in tribulatione multa cū gaudio spū sancti: ita vt facti sitis forma omnib' creditib' in macedonia et in achaia. A vobis em̄ diffamatur sermo d'ni nō solū in macedonia et in achaia: sed et in omni loco fides v'ra q' ē ad deū pfecta est. ita vt non sit nobis necesse quicq' loqui. Ipsi em̄ de nobis annunciant qualē introitum habuerim' ad vos. et quō cōuersi estis ad deū a simulacris seruire deo viuo et vero et expectare filiū ei' de celis quē suscitauit ex mortuis iesum qui eripuit nos ab ira ventura

Et ideo ap'ls vult munire hic eccliam cōtra tribulatiōes et pmo contra tribulatiōes p'sentes. Et hoc in p'ma epl'a Secūdo cōtra futuras tempore anti xpi: et hoc in secunda p'ma diuidit in salutatiōē et epistolarem narratiōē ibi. Gr̄as agimus etc. Itē primo tangit p'onas salutantes. Secūdo ecclesiā salutata. Tertio bona optata. Notandum ē autē q' quia vbi nō delinquim' oēs pare s sum'. ideo q' istis bonis scribit nō facit mentionē d' officio suo: sed solū de nomine humilitatis. Ep̄. 7. Et innumeras bilis honestas per manū illi'. Et adiungit duos qui eis p'dicauerunt cū eo scz Siluanū qui ē sylas et thymotheum quē circūcidit: vt dicit Act. 16. Saluat autē ecclesiam que ē congregatio fidelū. Et hoc in deo p're et domi no nro iesu xpo id ē in fide trinitatis et diuinitatis et humanitatis xpi: q' in horū cognitiōe erit nostra beatitudo. Tangit autē personā patris et filij incarnati in quib' intelligitur spirit' sanct' qui ē nexus amboꝝ. Bona optata sunt gratia que ē principiū omnium bonoꝝ. 1. Cor. 15. Gratia dei sum id qd sum. Et pax q' ē finis q' tunc ē pax qm̄ appetit' totaliter pacat'. Deinde cū dicit. Gr̄as agimus etc. Incipit epistolari narratiō: et pmo cōmendat eos de p'terita p'seuerantia. Secūdo monet eos ad bene agendū in futurū. 4. cap. ibi. Decetero etc. Itē pmo agit gratias vniuersaliter de bonis eoꝝ. Secūdo ea cōmemorat in speciali ibi. Sciētes fr̄es etc. Circa primū duo facit: q' primo ponit gr̄arum actionē. Secūdo ei' materiā ibi. Memores etc. Itē primo p eis gr̄as agit. Secūdo p eis orat ibi. Memoriā v'stri etc. Quāto ergo ad primū dicit tria q'

debent esse in gratiarum actione: primo q' sit ordinata scz ad deū. Ideo dicit. Gr̄as agim' deo. ps. Gratia et gloria dabit domin'. Jac. 1. Omne datum optimū et omne donū pfectum desursum ē descendēs a p're luminū etc. Item affi dua q' semp. Item vniuersalis ibi. Pro oib' vobis. infra. 5. In omnib' gratias agite etc. Deinde orat p eis dicēs. Memoriā etc. Quasi dicat. Quādo cūq' oro habeo vos in memoria. Ro. pmo. Sine intermissione memoriā v'stri facio semp in ofonib' meis etc. Deinde cū dicit. Memores oper' etc. ponit bona de quib' gratias agit scz fidem: spem: et charitatē: p'me 1. Cor. 13. Hic autē manent fides spes charitas tria hec etc. Fidē premitit q' ē substantia sperandaz rerū etc. Accedentē em̄ ad deū oportet credere etc. Heb. 11. Hec autē nō est sufficiens nisi habeat operationem et laborē. Et ideo dicit. Oper' v'stri et laboris Jac. 2. Fides sine operib' mortua ē. Itē q' que in laborando ppter xpm̄ desicit nihil valz. Luc. 8. Ad tempus credunt et in tēpore tēpationis recedunt ideo dicit. Operis et laboris: Quasi dicat. Memores si dei v'stre operantis et laborantis. Itē charitatis i cui' operib' abundabant. infra. 4. De charitate fraternitatis etc. Item spei que facit patienter sustinere aduersa. Ro. 12. Spe gaudentes tribulatione patientes. Et sustinentie quā spes facit. Jac. 5. Patientiam iob audistis etc. Spei in q' domini nostri id ē quā habem' de xpo v' quā xps dedit nobis. 1. Pet. 1. Regenerauit nos in spem viuam etc. Hec spes ē ante deū nō ante oculos hominum. Mat. 6. Attendite ne iusticiā v'stram faciatis coram hominib' etc. Heb. 6. Quā sicut anchorā habemus anime tutā etc. Spes em̄ in veteri testamēto nō induxit ad deū. Deinde cum dicit. Sciētes fr̄es etc. in speciali cōmemorat eoꝝ bona quos primo cōmendat q' deuote et prompte susceperunt p'dicationē non obstante tribulatione. Secūdo q' propter tribulationē ab ea nō recesserūt in sebo cap. ibi. Nam ipsi scitis etc. iterū prima ps diuiditur in duas: q' primo ostendit qualis fuit ista p'dicatio. Secūdo qualiter ab eis recepta ibi. Et vos imitatores etc. Circa primū tria facit: q' primo ostendit qd cives eos sciebat. Secūdo modū p'dicatiois sue ibi. Quia euangeliū etc. Tertio quid ipsi sciebat de aplo ibi. Sicut scitis etc. Dicit ergo. Fr̄es dilecti a deo: non solū cōmuniter in q'tū dat ē nature: sed in q'tū sp'ialiter ad bona etera na estis vocati. Malach. 1. Jacob dilexi etc. Deutero. 33. Dilexit populos etc. Electionē v'stram. Quasi dicat. Certitudinaliter cognosco vos esse electos: q' hanc electionē nō merulistis s' a deo estis gratuite electi. Et hoc scio q' deus dedit mihi magnū argumentū in p'dicatioē scz q' illi quib' loquor sunt a deo electi scz qm̄ deus dat eis vel mihi gratiā copiose p'dicandi eis. Consequenter qd dicit. Ezech. 3. Et linguā tuā adherere faciam palato tuo etc. Et ideo pmo cōmemorat q' virtuosē eis p'dicauit. Secūdo inducit eoꝝ testimoniū ibi. Sicut scitis etc. Virtuosē quidē q' nō fuit in sublimitate sermonis s' in virtute. p'me 1. Cor. 2. Sermo meus et p'dicatio mea nō ē insusceptibilis hūane sapie: s' ostēsiōe spūs et virtutis etc. p'me 1. Cor. 4. Nō em̄ in sermōe ē regnū dei sed in virtute. Vel potest referri ad confirmatiōē p'dicatiois vel ad modū p'dicandi. Si ad primū sic cōfirmata fuit p'dicatio mea vobis nō argumentis sed virtute miraculoꝝ. Unde dicitur Mar. ultimo. Domino cooperante et sermōne cōfirmante sequentibus signis. Itē in datione spirit' sancti. Act. 10. Adhuc loquente petros verba hec: cecidit spirit' sanctus super omnes qui audiebant verbū etc. Heb. 2. Contestanti deo signis et portentis et varijs virtutibus et spirit' sancti distributionibus etc. Et in plenitudine etc. Et hoc additūe credentes



## in epistolam I ad Thessalonicenses II

seminus recepisse & iudei. Quasi dicat. Spiritus sanctus non est personarum acceptor: sed in ea plenitudine fuit apud vos sicut apud iudeos. Act. 2. Repleti sunt omnes spiritu sancto &c. Sed si ad secundum sic virtute id est virtuosam vitam vobis ostendens. Act. primo. Cepit dominus facere & docere &c. Et in spiritu sancto se suggerente. Mat. 10. Non estis vos qui loquimini &c. In plenitudine multa se quia instruit vos de omnibus que pertinent ad fidem necessaria. Inducit autem eorum testimonium ad hoc cum dicit. Quia vos scitis &c. id est qualia bona & virtutes ostendimus in vobis. 2. Cor. 5. Spero autem & in conscientia vestris manifestos nos esse. Deinde cum dicit. Et vos imitatores &c. ostendit quomodo predicatione sua virtute receperunt nec propter tribulationes recesserunt. Et primo ostendit eorum virtutes in hoc quod alios imitari sunt. Secundo quod alijs se imitabiles prestiterunt. Ita ut facti sitis &c. Circa primum duo facit: quia primo ostendit quos sunt imitati. Secundo in quibus sunt imitati: ibi. Excipientes &c. Circa primum dicit quod imitati sunt eos quos debuerunt scilicet prelatos. Et ideo dicit. Imitatores vos facti &c. Philipp. 3. Imitatores mei estote fratres &c. Sed imitati sunt non in eo in quo delinquitur sed in quo imitatur christum. Unde & dicit primo Cor. 4. Dixi imitatores mei estote sicut & ego christi. id est in quo imitatus sum christum se in patientia tribulationis. Mat. 16. Si quis vult post me venire abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me &c. primo Pet. 2. Christus passus pro nobis vobis relinquit exemplum ut sequamini vestigia eius &c. Et ideo dicit In multis tribulationibus: id est quibus multa tribulatio initeret propter verbum: tamen illud accepistis cum gaudio Jac. primo. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis &c. Act. 5. Habant apostoli gaudentes a conspectu concilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati &c. Cuius gaudij spiritus sancti. Non alio quocunque qui est amor dei qui facit gaudium patientibus propter christum quod amat eum. Can. 8. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi nihil despiciet eam. Et sic estis imitatores nostri quod se alijs estis imitabiles. An dicit. Ita ut & facti sitis &c. Circa quod tria facit: quia primo ostendit eos esse imitabiles. Secundo quomodo eorum fama divulgata est ibi. Vobis enim diffamatus est &c. Tertio quomodo ab omnibus laudabantur populis ibi. Ipsi enim annunciant &c. Dicit ergo. Ita perfecte nos imitati estis ut sitis facti forma id est exemplum vite non solum in terra vestra sed in alijs. Mat. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra &c. Sed creditibus forma facti estis: quibus fides vestra innouit. Ad quod bonitas vestra accessit. Vobis enim diffamatus est sermo domini id est predicandi dominum id est vestra fama diffusa est non solum in macedonia & achaja que sunt vobis vicine sed fides vestra ad deum perfecta id est qua deus acceptat & coniungit vos deo. que etiam est in omni loco divulgata. Roma. primo. Fides vestra annunciat in vniuerso mundo &c. Et signum huius est: quia non est necesse &c. Boni enim predicatoris est bona aliorum in exemplum adducere. 2. Cor. 9. Vestra enim emulatio prouocauit plurimos. Deinde cum dicit. Ipsi enim. &c. ponit eorum laudem qua ab alijs laudabantur quia de vobis annunciant. &c. Pro uerbis. vltimo. Laudant illam in portis opera eius. &c. Laudant autem in vobis meam predicationem & vestram conuersionem. Annunciant ergo qualem introitus habuerimus ad vos: quia cum magna difficultate & in tribulationibus. Laudant etiam vestram conuersionem. Et ostendit quomodo a quo & ad quid conuersi sunt. Quo ad primum

dicit. Et quomodo conuersi estis ad deum id est & facilliter & perfecte. Jobelis. 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro. &c. Eccl. 5. Ne tardes conuerti ad dominum & ne differas de die in diem &c. Quo ad secundum dicit. A simula cris. primo Cor. 12. Scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta putabamini cunctes &c. Quo ad tertium dicit. Seruire deo se seruitute latrice: non creature sed deo. Contra quod dicit Ro. primo Seruierunt creaturae potius quam creatori &c. Et dicit. Cuius ut excludat ydolatricum cultum quia ydolatricum colebant quosdam mortuos quorum animas dixerunt deificatas: sicut Romulum et Hercule. Et ideo dicit. vno. Deutero. 32. Cuius ego in eternum &c. Item quia platonici putabant quasdam substantias separatas deos esse participatione. Dicitur vero non participatione diuine nature. sed quia seruientes sunt rebus munerandis: ideo quia sic estis restat ut remunerationem expectetis. Unde dicit. Et expectare filium eius se dei de celis descendente. Luc. 12. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptijs. &c. Esa. 30. Beati omnes qui expectant eum. &c. Illi autem sunt qui sunt lumbis percincti. Duo autem expectantibus: se resurrectione: ut se et conformemur. Unde dicit. Quem suscitauit ex mortuis iesum. Roma. 8. Qui suscitauit iesum christum a mortuis uiuificabit & mortalia corpora vestra. &c. Philipp. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. &c. Item liberari a pena futura que iminet reus. A causa autem pene se peccato liberamur per christum. Unde dicit. Qui eripuit vos. &c. Apoc. 6. Abscondite vos a facie sedentis super thronum & ab ira agni &c. Ab hac ira nullus poterit nos liberare nisi christus. Mat. 3. Quis demonstrauit vobis fugere a ventura ira?

### Capitulū secundū.

**N**am ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos: quod non inanis fuit sed ante passum multa & contumeliosum affecti sicut scitis in philippis fiducia habuimus in deo nostro loqui ad vos eundem angelum dei multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neque de imundicia: neque in dolo: sed sicut probati sumus a deo ut crederet nobis euangelium ita loquimur: non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. Neque enim aliqui fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione auaricie: deus testis est: nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis: neque ab alijs. cum possemus vobis oneri esse ut christi apostoli. Satisfacti sumus puuli in medio vestrum tanquam si nutritrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide. volebamus tradere vobis non solum euangelium dei: sed etiam animas nostras quam charissimi nobis facti estis. Demozes enim factus estis fratres laboris nostri & fatigationis nocte et die operantes: ne quem vestrum grauarem predicatum in vobis euangelium dei. Vos testes estis & deus qui sancte & iuste & sine querela vobis qui credidistis assuimus sicut scitis qua-



# Explanatio sancti Thome

litter vnūquēq; vřm sicut pater filios suos depcantes vos et consolantes. testificati sumus vt ambularetis digni deo qui vocauit vos in suū regnū et gloriaz.

Supra cōmendauit eos q; in tribulatiōib; verbū dei receperunt: hic cōmendat eos q; ab eo nō recesserūt ppter tribulationes. Et circa hoc tria facit: q; primo cōmemorat eorū tribulatiōes. Secūdo ostendit quale eis remedium adhibuit in tertio cap. ibi. Ppter qđ et. Tertio ppter quid ibi. Quia nūc vinim; et. Quia vero supra dixit de eis nunciari ab oibus introitū apli ad eorū cōuersionē: nō pmo agit de introitu suo. Scđo de eorū cōuersione. ibi. **Jo** et nos gratias. et. Circa primū tria facit q; pmo cōmemorat suā cōstantiā quā habuit ante q; ad eos veniret. Secundo sinceritatē doctrine p quā eos cōuertit ibi. Exhortatio enim nostra et. Tertio sinceritatē sue cōuersionis cū pueris ibi. Vos em̄ et. Item prima in duas: q; pmo premitit tribulatiōes quas passus ē ante q; ad eos veniret. Scđo quō fiducia ex hoc non amittit ibi. Fiduciā habuim; et. Dicit ergo. Dico q; annūciāt introitū nostrū quē et vos scitis quoniam nō fuit inanis. i. leuis: sed difficilis q; p multas tribulationes. Vel non inanis. i. vacu; sed plen;. Sen. pmo. Terra erat ianis et vacua et. Vel nō inanis. i. mobilis sed stabilis **Phil.** 2. Nō inuanū cucurri neq; inuacuū laboraui et. **Sz** ante sumus passi passiones corpales. **Prover.** 19. Doctrina viri p paciētiā nascit. **ps.** Bene patientes erūt vt annūciat et. **Itē** spūales quia cōrumelijs ex hoc affecti ē philipis vbi ppter curatiōē pbitonisse passus ē tribulationes. Et hec ciuitas ē macedonia. **Hec** tamē ppter hec fiducia p̄dicandi ē extincta. **1sa.** 12. Ecce de; saluator me; fiducialiter agam et nō timebo et. Et hec fiducia fuit p̄dicandi ad vos euangeliū dei in multa sollicitudine de vestra cōuersione. **Ro.** 12. Qui pest in sollicitudine 2. **Coz.** 11. Ppter ea q; extrinsec; sūt instātia mea quoti diana sollicitudo ořz ecclīaz. **Deinde** cū dicit. Exhortatio: ostendit sinceritatē sue p̄dicatiōis. Et circa hoc duo facit: q; primo pbat sinceritatē sue doctrine. Scđo quedam que dixerat exponit ibi. Non quasi hoibus et. Circa primū duo facit q; pmo excludit corruptionē doctrine. Scđo ponit sinceritatē ibi. Sed sicut pbat et. Doctrina autem corrupit vel ppter rem que docetur vel ppter intentionē docentis. Ppter p̄mū dupliciter corrupit doctrina scz vel per errorem sicut docens salutē esse p xpm cum legalib;. 2. **1hy.** 3. Mali hoies et sedu ctiores p̄ficiunt in peius errantes et in errorem mittentes: et. Ideo dicit. Exhortatio em̄ nostra non est sic aliquorū ex errore vel ppter imundiciā: sicut dicentis vacandum eē voluptatib; que doctrina est a quodā nicholao qui p misit p̄mūscia matrimonia cōmunicās alijs suā vxorem Ideo dicit. **Hec** de imundicia. **1po.** 2. Permittit mulierē ieszabel que se dicit pphetam docere et seducere seruos meos fornicari et māducare de idololatriis et. **Job.** 6. Non inuenietis in lingua mea iniquitatē et. **Itē** nec est exhortatio in dolo sicut quorūsdā qui licet verū dicant habēt tamē intentionē corruptā: quia nō pfectū auditorum neq; dei honorē sed suū querūt honorē. Contra qđ dicit. Neq; in dolo. **1ere.** 9. Sagitta vulnerans lingua eorum doli locuta est et. Sua ergo p̄dicatio nō est corrupta sed sincera. Sincera autē aliquid ē qđ seruat suam naturā. tunc ē p̄dicatio sincera quādo quis docet eotenoze et sine quo xps docuit. Et ideo dicit. Sed sicut pbat id ē eo modo et ea intentione qua de; nos elegit et ap probauit ad p̄dicandū euangeliū loquimur. **Gal.** 2. Creditū ē mihi euangeliū p̄pucij sicut petro circūcisionis

et. **Act.** 9. **Has** electionis ē mihi iste: vt portet nomen meū corā gentibus et regibus et filijs isrl. **Deinde** cū dicit. Non quasi hominib; et. ostendit q; sua p̄dicatio nō ē in dolo. **Primo** excludens illud per qđ videret esse dolosa. **Secundo** manifestat per signum. ibi. Neq; aliquid quando et. **Tertio** per causam ibi. Neq; in occasione. et. **Propter** primum dicit. **Predicatio** mea non est quasi hominib; placens scz finaliter. **ps.** Dissipata sunt ossa eorum qui hominibus placent. **Sal.** pmo. Si hominib; placerem christi seruus non essem et. Aliquando tamē debent velle placere hominibus ppter gloriam dei vt predicatio magis fructificet: sicut dicitur p̄mē **Coz.** 10. Ego per omnia omnib; placeo et. **Sz** deo et. **Prover.** 16. Omnes vie hominū patent oculis eius et. **Qui** autem signū ē quia nō adulationibus loquentes eis placētia. **1sa.** 30. Loquimini nobis placentia: videte nobis errores. et. **Prover.** 24. Non lactes quemq; labijs tuis. et. Et idem ostēdit per causam. **Propter** duo enim aliquis querit hominibus placere scz vel ppter beneficia: vel ppter gloriam. **Hoc** autē hic excludit. et primo primum dicens. Neq; fuimus. et. quia nō solum adulationē vilitauim; sed etiā omnē occasionē auaricie. p̄mē **1hy.** 6. Existimantium quęsum esse pictatē et. **1ere.** 6. **Minor** quippe vsq; ad maiorē omnes auaricie stus dēt. et. Scđo secundū ibi. Neq; querētes a vobis neq; ab alijs gloria de doctrina quz haberem; vnde possem; gloriari et accipere: imo oneri esse q; debebant ei gliam et sustentationē. Et vocat onus quia pueris eis p̄dicantes vltra modum hec ab eis querebant. **1sa.** 3. Vos estis depasti estis vineā meam: et rapina pauperis in domo vestra. et. **Deinde** cū dicit. Sed facti sum; et. manifestat hec duo et primo q; nō querit humanā gloriā. Scđo q; nec occasionem auaricie ibi. **Vemores** estis estis. et. Circa p̄mum duo facit: q; primo ostendit suā humilitatē Scđo sub similitudine ostēdit suā sollicitudinē ibi. **Tan** q; si nutrix et. **Ponit** ergo primū dicens q; facti sūt paruuli et. i. humiles. **Ecc.** 32. **Rectorē** te posuerūt noli extolli. esto in illis quasi vnus ex ipsis et. **Quō** ostēdit in similitudine dicens. **Tan** q; si nutrix que scz descendit infanti balbutiendo et loquēs vt puer loqui discat et i gestibus ei etiā condescēdit. p̄mē **Coz.** 9. **Omnib;** omnia factus sum. p̄mē **Coz.** 3. **Tan** q; paruulis in xpo lac vobis potum dedi nō etiam et. **Etiā** alias **Jo.** 10. **Bonus** pastor vitam suam dat pro ouibus suis et. **Qui** charissim; mi. et. **Secūdo** **Coz.** 12. **Ego** autē libētissime impendam et superimpēdar ego ipe pro aīabus vestris: licz plus vos diligēs minus diligar. **Deinde** cum dicit. **Vemores** enī estis et. ostendit secundū dicens. **Itē** neq; per occasionē auaricie quia nihil a vobis sumpsimus sed de labore quia laboris et. Et aliqui laborant quidē: sed ex solatio: sed nos nō sed cum labore. **Ideo** dicit laboris nostri **Hec** ppter exercitatiōē corporis sed cum fatigatione: **Unde** dicit. Et fatigationis. **Aliqui** etiā laborāt de die nos de nocte. **Per** hoc enī; voluit arcere pseudo qui nimis accipiebant: et ppter ociosos inter eos. p̄mē **Coz.** 4. **Laboramus** operātes manib; nostris. **Deinde** cū dicit. **Vos** enī estis et. ponit puritatē sue cōuersionis: et primo quomō sancta quo ad vitam. Scđo quomō sollicita quo ad doctrinā ibi. **Qualiter** vnūquēq; et. **Dicit** ergo. **Scitis** quoniam sancte id ē pure. **1ent.** 17. et 19. **Sancti** estote quia ego sanctus sum. **Iuste** quo ad p̄ximū. **1yr.** 2. **Sobrie** et iuste et pie vinam; in hoc seculo et. **Sine** q̄rela nobis credidistis id ē ex quo credidistis nihil agentes: vnde quis posset scandalizare vnūquēq; vestrum singulariter. **Mota** q; singularis p̄dicatiō quandoq; multū valet. **Tan** q; pater. p̄mē **Coz.** 4. **In**



## in epistolam I ad Thessalonicenses II

christo iesu per euangelium ego vos genui. **¶** Deprecātes. **¶** Philimon. **¶** Ultra fiduciā habēs in christo iesu ipse randi tibi. quod ad rem pertinet propter charitatem magis obsecro. **¶** Et consolationē per verba lenia. **¶** Contra quō dicitur Ezech. 34. **¶** Cum austeritate imperabatis eis et cum potentia etc. **¶** Esa. 61. **¶** Et consolaretur omnes lugētes et poneret consolationē lugentibus syon etc. **¶** Et quid pre dicasti **¶** Et digne. id est vt vra cōuersatio esset talis quas lis decet ministros christi **¶** Col. 1. **¶** Ambuletis digne deo per omnia placentes. etc. **¶** Deo qui vos etc. **¶** Sap. 6. **¶** Con cupiscentia itaq; sapiēte deducet ad regnū perpetuum.

### Lectio secunda.

**I** Deo et nos gratias agim⁹ deo sine i<sup>o</sup> remissione: quā cū accepissetis a nobis verbū auditus dei: accepistis illud non vt verbū hominū: sed sicut est vere verbū dei qui operat⁹ in vobis qui credidistis. **¶** Vos em̄ imitatores facti estis fratres ecclesiarū dei que sunt in iudea in xp̄o iesu. quia eadē passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ip̄i a iudeis qui et dominum occiderunt iesum et pphetas. et nos persecuti sunt et deo non placuit et omnibus hominibus aduersant⁹: phibentes nos gentibus loqui vt salui fiant vt impleant peccata sua semp̄. **¶** Peruēit em̄ ira dei sup̄ illos vsq; in finē. **¶** Vos autē fratres desolati a vobis ad tempus hoc: aspectu non corde abūdantius festinauim⁹ faciē vestrā videre cū multo desiderio quoniā volum⁹ venire ad vos ego quidē paulus et semel et iterū. sed im pediuuit nos sathanas. **¶** Que est em̄ nra spes aut gaudiū aut corona gl̄ie? **¶** Nonne vos ante dominū nostrum iesu christum in aduentu eius? **¶** Vos em̄ estis gl̄ia nra et gaudium **¶** Supra ostendit apostolus qualis fuit ad eos introit⁹ suus: hic ostendit quā fuit eorū cōuersio. **¶** Et circa hoc duo facit. quia primo ostendit q̄ pfecte conuersi sunt per fidē firmā. **¶** Secundo quō fortiter perstiterunt in tribulationibus ibi. **¶** Vos em̄ etc. **¶** Ponit ergo primo bona eorū. p̄ quibus gratias agit: et reddit rationes. **¶** Dicit ergo ideo. qz sollicitē vobis predicauī sicut pater filijs. ideo de bonis vestris gratias ago sicut pater de filijs. **¶** 2. **¶** Job. **¶** Maiorē horū non habeo gratiā q̄ vt audiā filios meos: in veritate ambulare **¶** Phil. 4. **¶** Cū gratiarū actiōe. **¶** Sed de quo? **¶** Quoniā cū accepissetis a nobis etc. **¶** Gratias debet agere predicator quando verbū eius in auditoribus p̄ficat. **¶** Et dicit verba auditus dei per nos. **¶** ps̄. **¶** Audia quid loquatur in me dñs deus etc. **¶** Ro. 10. **¶** Fides em̄ ex auditu. audit⁹ autē per vrbū xp̄i etc. **¶** **¶** Accepistis illud id est firmis in corde tenuistis. **¶** Mō vt verbū hominū. quia vana verba hominis. **¶** 2. **¶** cor. 13. **¶** An experimentū queritis eius q̄ in me loquitur xp̄s. **¶** 2. **¶** Pe. 1. **¶** Non em̄ voluntate humana allata est aliquando p̄pheta: sed spiritus sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. **¶** Et q̄re gratias agim⁹ quia hoc ipsum q̄ credidistis deus in vobis operat⁹ est. **¶** Phil. 2. **¶** Deus est qui operatur in vobis velle et p̄ficere p̄ bonā voluntate. **¶** Esa. 26. **¶** Omnia opera nostra opera tua es in nobis dñe. **¶** **¶** Deinde cum dicit. **¶** Vos em̄ etc.

Ostendit quō fortiter perstiterūt in tribulationibus. **¶** Et circa hoc duo facit. quia primo ponit tribulationes eorum in quibus steterunt. **¶** Secundo quō remediū p̄posuit adhibere ibi. **¶** Vos autē etc. **¶** Itē prima diuidit in duas. qz primo cōmendat eorū paciētā in aduersis. **¶** Secundo reprehendit eos qui intulerunt aduersa ibi. **¶** Qui xp̄m etc. **¶** Dicit ergo **¶** Accepistis verbū non vt est hominū sed dei. quia exposuistis vos p̄ illo vsq; ad mortē. **¶** Per hoc em̄ q̄ homo moritur propter xp̄m iustificat q̄ verba fidei sunt vba dei. **¶** Et ideo martyres idē est q̄ testes. **¶** **¶** In iudea. **¶** Ibi em̄ fides xp̄i p̄mo est annūciata **¶** Esa. 2. **¶** De syō eribit lex et verbū domini de hierlm. **¶** Ibi etiā primo persecutio facta est facta fuit. **¶** Act. 8. **¶** Facta ē autē in illa die persecutio magna in ecclesia que erat hierosolymis etc. **¶** Heb. 10. **¶** Rememoramini autē pristinos dies in quibus illuminati magnū certamē sustinuitis passionū etc. **¶** Et isti similes passiones passi sunt. **¶** Et ideo dicit. **¶** Eadē passi a contribulibus vestris. id est ab infidelibus thessalonicensibus. **¶** Mat. 10. **¶** Intimici hominis domestici eius. **¶** **¶** Deinde cum dicit. **¶** Qui et ip̄m dñm etc. **¶** Atupat iudeos a quibus incepit persecutio. **¶** Et p̄mo cōmemorat eorū culpā. **¶** Secundo rationē culpe ibi. **¶** Et impleat etc. **¶** Circa primū tria facit. qz primo eorū culpā pōit in cōparatiōe ad dei ministros. **¶** Secundo ad ip̄m deū. **¶** Tertio ad totū genus humanū. **¶** Ministri dei sunt predicatores. **¶** Predicatio autē principali ter est a xp̄o: figurati uero a pphetis: excurtiue ab ap̄lis. **¶** Contra hos tres insurrexerunt iudei. **¶** Et primo dicit de christo ibi. **¶** Qui et dominū etc. **¶** Mat. 21. **¶** Hic est heres venite occidamus eū. **¶** Nec obstat si gentiles occiderunt eū. qz ip̄i suis vocibus petierunt eū occidi a pilato. **¶** Jere. 12. **¶** Facta est hereditas mea mihi quasi leo in silua dedit cōtra me vocē etc. **¶** Secundo dicit de pphetis ibi **¶** Et pphetas. **¶** Act. 7. **¶** Quē pphetarū non sunt persecuti patres v̄ri et occiderunt eos qui p̄nunciabāt de aduentu iusti cui⁹ vos nunc proditores et homicide fuistis. **¶** Tertio dicit de apostolis. **¶** Et nos scilicet apostolos. **¶** Mat. 10. **¶** Tradent vos in concilijs etc. **¶** Secundo ponit culpā in cōparatiōe ad deū ibi. **¶** Deo non placet: licet crederēt in hoc se obsequi prestare deo. **¶** Job. 16. **¶** Sed qz zelū dei habēt nō solum s̄m sciētā ideo deo nō placet. qz nō faciūt recta fide **¶** Et sine fide impossibile est placere deo. **¶** Hebre. 11. **¶** Esa. 5. **¶** Iratus est furor dñi in populo suo etc. **¶** Tertio ostendit eorū culpā in cōparatiōe ad totū genus humanū cum dicit **¶** Omnibus hominibus aduersant⁹. **¶** Gen. 16. **¶** Manus ei⁹ cōtra omnes etc. **¶** Aduersant⁹ autē in hoc. qz phibent et impediunt predicationē gentiliū et cōuersionem. **¶** Act. 11. **¶** Reprehendit petrus q̄ iuit ad corneliū. **¶** Itē **¶** Luc. 15. **¶** Fili⁹ maior scz p̄p̄s iudeorū turbat. quia filius minor. id ē populus gentiliū recipit a patre **¶** Esa. 45. **¶** Te qui dicit patri quid generas? **¶** Numeri. 11. **¶** Quis det vt omnis populus propheteret. **¶** Ratio autē huius culpe est ex diuina p̄missione. quia vult q̄ impleant peccata sua. **¶** Omniū em̄ que sunt siue bona siue mala est quedā certa mēsurā. qz nihil est infinitū. **¶** Et omniū istorū mēsurā est in p̄ficiētia. **¶** Bonorū quidē in eius preparatiōe. **¶** Ephe. 4. **¶** Quia unicuiq; v̄m dat gratia s̄m mēsurā donatiōis xp̄i. **¶** Malorū vero in p̄missiōe. qz si aliqui sunt mali nō tamē q̄tū volunt: sed q̄tū deus p̄mittit. **¶** Et ideo tādū v̄m q̄tū pueniant ad hoc quō de⁹ permittit. **¶** Mat. 23. **¶** Implete mēsurā patrū vestrorū etc. **¶** Et ideo dicit. **¶** Et impleat etc. **¶** Deus em̄ dedit iudeis post passionē xp̄i spaciū penitentię per. 40. annos nec conuersi sunt: sed addebant peccata peccatis. **¶** Et ideo deus non plus p̄misit. **¶** Unde dicit hic **¶** Peruenit ira dei etc. **¶** 4. **¶** reg. 22. **¶** Ira dei magna suscepta est contra nos. quia nō audierunt patres nostri verba libri huius etc. **¶** Luc. 21. **¶** Erit em̄ pressura magna sup



# Explanatio sancti Thome

terra et ira populo huic etc. Et non credas quod hec ira sit p-  
centu annos sed usque ad fines mundi quando plenitudo  
gentium intraverit etc. Luc. 19. 2. 21. et Mat. 13. Non re-  
linquetur lapis super lapidem qui non destruat. Deinde  
cum dicit Nos autem etc. Ostendit remedium quod eis propositum  
ut adhibere scilicet quod personaliter iret ad eos. Et circa hoc  
duo facit. quod primo ponit propositum sue visitationis. Secun-  
do impedimentum ibi. Sed impeditur etc. Tertio causas  
quare volebat ire ibi. Que autem est etc. Dicit ergo Nos  
fratres desolati a vobis a quibus eramus separati vel pro-  
pter tribulationes vestras. ore id est carentes colloquio  
ne. Et aspectu id est carentes visione. propter hec enim duo  
necessaria est amici presentia. quod est consolativa. sed cor-  
sumus presentes. 1. cor. 5. Ego absens quidem corpe pres-  
ens autem spiritu etc. Abundantius festinauimus facies etc.  
Et sicut corde sic et corpore presens esset. Ro. 15. Cupi-  
ditatem habes veniendi ad vos ex multis causis precedenti-  
bus annis etc. Festinauimus. dicit pluraliter. quia scribit  
ex persona trium scilicet sui Siluani et Timothei. Ideo etiam  
voluimus omnes forte semel. sed ego paulus semel et ite-  
rum id est bis proposui. sed impediuit nos satanas id est  
percurauit impedimenta forte per aeris tempestates Apoc. 7.  
Isti sunt angeli qui tenent ventos. Deinde cum dicit  
Que est enim. Ostendit causam propositi. primo quod ad  
futurum. Secundo quod ad presens ibi Nos enim etc. Dicit  
ergo. Desidero videre vos et gratias ago de bonis vestris  
quod venerit vnicuique secundum opera. Maxima enim est retributio  
predicatori ex his quos conuertit ad gaudium. quia gaudi-  
um illorum est gaudium apostoli. quia bonorum eorum est bonum apostoli.  
bonus enim effectus reducitur in bonum cause. Aut corona  
glorie. quia pro certaminibus eorum: et iste qui induxit ad  
certandum coronabitur. dux enim qui induxit milites ad pu-  
gnam coronabitur. Eccl. 30. Qui docet filium laudabitur in illo  
et in medio domesticorum in illo gloriabitur etc. Hec inquit spes  
que est: Nonne vos? Immo sic. In futuro ante dominum no-  
strum Iesum Christum in aduentu eius. sed etiam in presenti vos  
estis apud omnes fideles gloria nostra. 1. cor. 9. Melius est  
mibi mori quam ut gloriam meam quis euacuet etc. Et gaudium  
quo letor de bonis vestris in presenti.

## Capitulum tertium.

**P**ropter quod non sustinentes am-  
pli. placuit nobis remanere athe-  
nis solis et misimus timotheum fra-  
trem nostrum et ministrum dei in  
euangelio christi. ad confirmandos vos et ex-  
hortandos pro fide vestra. ut nemo moueat  
in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis quod in  
hoc positi sumus. Nam et cum apud vos esse-  
mus. predicabam vobis passuros nos tri-  
bulationes: sicut et factum est et scitis. Propterea  
et ego amplius non sustinens nisi ad cognoscere  
domini fide vestram. ne forte temptauerit vos is qui  
temptat. et inanis fiat labor noster. Nunc autem  
veniente Timotheo ad nos a vobis et an-  
nunciante nobis fidem et charitatem vestram  
et quia memoria nostri habetis bonarum semper  
desiderantes nos videre sicut et nos quod vos.  
ideo consolati sumus fratres in vobis in om-  
ni necessitate et tribulatione nostra pro fidem

vestram. quoniam nunc viuimus. si vos statim  
in domino. Quam enim gratiarum actionem possu-  
mus deo retribuere pro vobis in omni gau-  
dio quo gaudemus propter vos ante deum  
nostrum nocte ac die abundantius orantes  
ut videamus faciem vestram compleamus ea que  
desunt fidei vestre. Ipse autem deus et pater no-  
ster et dominus Iesus Christus dirigat viam nostram ad  
vos. Vos autem dominus multiplicet et abundare  
faciat charitatem vestram in inuicem et in omnes  
quem admodum et nos in vobis ad confirman-  
da corda vestra sine querela et sanctitate an-  
te deum et patrem nostrum in aduentu domini nostri Ie-  
su Christi cum omnibus sanctis eius Amen.

Comemorauit tribulationes quas passi erant et remedia  
quod propositum eis ipse dedit: hic ostendit quod eis subiecit  
scilicet visitando per timotheum. Et primo agit de missione  
nuncij. Secundo de relatione facta per eum ibi. Nunc autem  
etc. Tertio de effectu relationis in apostolo ibi. Ideo consolatus  
etc. Item prima in tres. quod primo premitur eam quare mis-  
sus sit eum. Secundo qualiter misit. Tertio eam propter quam  
misit. Dicit ergo propter quod. id est quod impediuit nos sa-  
tanas. in vos estis gloria nostra ideo non sustinentes potius  
amoris inclinantis ad vos Esa. 1. Facta sunt mihi mole-  
sta etc. Genes. 4. 5. Non se poterat eis cohibere. Placuit  
nobis scilicet paulo et siluano remanere athenis solis et misimus  
timotheum qui erat apostolo puenientissimus. Ipsi. 2. Item  
ne habeo tam vnanime quam sincera affectio. pro vobis sollicitus  
sit. 1. cor. 4. Misit ad vos timotheum qui est filius meus  
charissimus et fidelis in domino etc. Item pro charitate adiuuans  
puer. 18. Fratres qui inuadit a fratre quasi ciuitas firma etc. Mis-  
sus. Ecclesie dignitas est. 2. cor. 11. Ministri christi sunt et  
ego etc. Dicit autem ad confirmandum eos et referendus spiritus.  
Deinde cum dicit Ad confirmandum etc. Dicitur quod mittit ad  
confirmandum. Et primo facit hoc. Secundo ponit rationem confirma-  
tionis ibi. Ipsi enim etc. Dicit ergo Dico ad confirmandos et exhorta-  
dos. quod per exhortationes animi hominis confirmat. Job. 4.  
Vacillantes confirmauerunt sermones tui etc. Lu. 22. Et tu  
aliqui puerus confirma freres tuos etc. Et indigetis exhorta-  
ri in fide vestra ut nemo moueat in his tribulationibus. Eccl. 10.  
Si spiritus preterit habetis ascendet super te locum tuum ne dimi-  
seris etc. Et autem ratio duplex confirmandi. Una ex ordinatione vi-  
uina. Ipsi enim scitis etc. Quasi dicit Ita voluit deus ut per  
tribulationes in celum intraretis Act. 14. Per multas tribu-  
lationes oportet nos intrare in regnum dei. Et. 2. thi. 3. Pater  
qui propter voluit viuere in christo ibi patientibus patientibus etc. Per  
hanc viam iuit christus Luc. vl. Oportuit christum pati et resurre-  
re et sic intrare in gloriam suam etc. Alia ratio est ex pre-  
nuntiatione. quod pueri ministri ferunt. Unde dicit. Nam et cum apud etc. id est quod  
ego dixi vobis tribulationes quas estis passi in istis annis. mi-  
si etc. Quales scilicet essetis fortes in fide. puer. 27. Diligent  
agnosce vultu peccatorum tui et greges tuos sidera. Item. 22.  
Temptauit deus abraham etc. Video. Temptare est expugnare  
de alio sumere. In hoc considerandum est ad quod velit sumere et  
quod. Nam hoc est triplex. Aliter ipse cognoscat. Aliter ut alium co-  
gnoscat faciat. Propter modo deus non temptat. ipse enim scit quid  
est in homine. Jo. 2. Si sedo modo sic deus temptauit abraham. s.  
ut alij sciret fidei eius. Sed primo modo temptare est duplex scilicet ut



# in epistolam I ad Thessalonicenses III

moneat ad bonū sic ep̄s p̄mouēdos examiat. v̄l aliq̄s tē-  
 ptat vt decipiat et hoc ē dyaboli. qz sc̄z inq̄rit p̄ditōz bo-  
 minis vt fm̄ diuersas p̄ditōes ad diuersa vitia ad q̄ p̄ni  
 sunt iducat. **Pe. 5.** Aduersari v̄l dyabolus. **zc.** Officij  
 um q̄ ei ē rēptare ad decipiēdū. **Mūd** aut̄ et caro dicit̄  
 rēptare materialit̄. qz p̄ ea ad q̄ ip̄a inclinant sumit̄ exp̄t-  
 mētū de hoīe v̄l firm̄ sit ad mādāta dī et dilectōz. **Si**  
 em̄ vicerit cupiscētia nō p̄fēt diligit deū. **Et** s̄līr q̄n res  
 mādū v̄l terr̄t v̄l afficiūt. **Et** ianis. qz si tēptatiōi non  
 resistit labor v̄l cēt inanis. **Gal. 4.** Timeo vos ne forte  
 sine cā laborauerim in vob̄. **Eccl. 18.** Dēs iusticie eius  
 q̄s opat̄ ē nō recōrdabunt̄. **Inanis** aut̄ d̄r resp̄ci merces  
 dis eīne. t̄n hōa an̄ p̄ctm̄ cōmissa ad aliq̄d valēt. qz post  
 penitētiā reuult̄ cūr et disponit̄ q̄s facit̄ ad p̄uertēdum.  
**Deide** cū dicit̄. **Mūd** aut̄. **zc.** **Q̄ndit** quōd reuult̄ t̄bimo-  
 tibe bona eoz p̄tinētia ad deū et aplm̄. **Ad** deum fidē et  
 charitatē. **Gal. 6.** In x̄po ih̄u neq̄ circūcisio aliq̄d v̄z me-  
 qz sp̄ciū sed noua creatura. **Sed** fidē etiā ad aplm̄. **Q̄n**  
 dicit̄. **Et** qz memoriā. **Ecl. 49.** Memoria v̄sīe in cōposi-  
 tiōe op̄is sc̄a op̄ p̄gnētarij. **zc.** puer. **10.** Memoria in  
 s̄i cū laudib̄. **zc.** **Desiderantes** videre nos sicut et nos  
 vos. **Aug.** **Dur** ē anim̄ q̄ dilectōne t̄ h̄ nō velit ip̄d̄-  
 re nolit rep̄dere. **Esa. 51.** **Attēdite** ad ab̄raam̄ patrē v̄r̄z  
**zc.** **Deinde** cū dicit̄. **Iō** solati. **zc.** **Ponit̄** effect̄ re-  
 latiois triplex. sc̄z sp̄ialis solationis gr̄atiactōis ibi.  
**Quā** em̄. **zc.** **Et** orōnis multiplicare ibi. **Nocte** **zc.** **Dicit**  
 ergo. **Quia** talia audiūm̄ de vob̄ licet necessitates tē-  
 poraliū imineāt et tribulatiōes corpales. t̄n solati sum̄  
 p̄s. **Sed** m̄ multitudinē doloz meoz in corde meo. **zc.** **2.**  
**cor. 1.** **Q̄ndit** deus et pat̄ d̄n̄i n̄r̄i ih̄u x̄pi. pat̄ misericor-  
 diaz et de tot̄ solatiois. **Et** hoc p̄ fidē v̄r̄z. id est  
 audies firmitatē fidei v̄r̄e. **Q̄m** viuim̄. **zc.** **Quasi** dicat̄.  
**Tantū** diligo statū v̄r̄z qz reputo me p̄ ip̄s viuere. **Sc̄n.**  
**45.** Sufficit mihi si adhuc s̄līr̄ meus viuūt. **Dein** cū  
 dicit̄. **Quā** em̄. **zc.** **Ponit̄** sc̄cūd̄ mod̄ relatiois facie. s̄.  
 gr̄atiactio. **Quasi** dicat̄. **Nō** sufficio qz aliqua p̄dignaz  
 gr̄atiactioe agā deo p̄ vob̄. **Dich. 6.** **Quid** dignū of-  
 ferā d̄no. **zc.** **ps.** **Quid** retribuā d̄no p̄ oib̄. **zc.** **Referēs**  
 de s̄i t̄n gr̄atiactioes. **Q̄n** oī gaudio. qd̄ oīno nō ē ex-  
 terius. s̄ in p̄ciētia an̄ d̄n̄z q̄ videt eā. **Al** an̄ d̄n̄m. qz de  
 p̄tio placet deo. **1. cor. 13.** **Gogaudet** d̄n̄z. **zc.** **Dein**  
 de cū dicit̄. **Nocte** **zc.** **Ponit̄** tertī effect̄ relatiois. et p̄s  
 mo p̄pōit̄ multiplicatē orōis. **Secūdo** ostēdit̄ qd̄ orādo  
 optet̄ ibi. **Ipe** aut̄. **zc.** **Dicit** ergo. **S̄r̄as** agim̄ de p̄terit̄.  
 nec t̄n desicim̄ q̄n orēm̄ p̄ futuris. imo nocte ac die. id  
 est aduersis et p̄p̄eris. **ps.** **Uesp̄e** et m̄ae ac meridie nar-  
 rabo. **zc.** **Quē** desunt. **Nō** q̄des de necessitate fidei. s̄z  
 aliq̄ secreta q̄ nec v̄n apl̄s eis p̄dicauit̄ in sua nouitate. **1.**  
**cor. 3.** **Nō** potui loq̄ vob̄ q̄n sp̄ialib̄. s̄z quasi carnalibus  
**zc.** **Job. 16.** **Alta** habeo vob̄is loq̄ nō potest̄ portare  
 nō. **Deinde** cū dicit̄. **Ipe** aut̄ de. **zc.** **Demōstrat** quid  
 optet̄ eis. **Et** circa hoc p̄mo ostēdit̄ qd̄ petat̄ ibi. **Ad** con-  
 firmāda. **zc.** **Petit** aut̄ duo. **Unū** ex p̄te sua vt posset̄ ire  
 ad eos. **Unū** dicit̄. **Ipe** de. et pat̄ n̄r̄. **Job. 20.** **Ascendo**  
 ad patrē meū et p̄rem v̄r̄m. **zc.** **puer. 16.** **Hōis** ē p̄parare  
 animū. et d̄n̄i gubernare linguā. **zc.** **Aliū** ex p̄te eoz. **Unū**  
 dicit̄. **Eos** aut̄ multiplicet̄ sc̄z in fide. **2. reg. 24.** **Adau-**  
 gear d̄n̄s p̄p̄m̄ suū cētupl̄z q̄ sunt. **zc.** **Et** vt augeant̄  
 merita. **Unū** dicit̄. **Et** ab̄ndare faciat̄ charitatē v̄r̄am que  
 semp̄ i via crescere p̄t. **Col. 3.** **Sup** oīa charitatē habes-  
 te qd̄ ē vinculū p̄fectōis. **zc.** **Et** p̄mo inuicē. **Secūdo** ad  
 oēs. **Gal. 6.** **Opemur** bonū ad oēs. maxie aut̄ ad dome-  
 sticos fidei. **zc.** **Et** p̄t̄ exēplū de seip̄o dicēs. **Quemad-**  
 modū. **zc.** **Quasi** dicat̄. **Sicut** et ego diligo vos. **2. cor.**  
**7.** **In** cordibus n̄ris estis ad cōmōtiendū et ad cōiuuē-  
 dū. **zc.** **Sed** ad qd̄ petit̄. **Ad** p̄firmāda corda v̄r̄a sine q̄re

la. id est vt nullus possit cōqueri de vob̄is. **Lu. 1.** **Inceden-**  
 tes in oib̄ mādatis et iustificatiōib̄ sine q̄rela. **zc.** **In**  
 sc̄itate an̄ deū sc̄z q̄ cor videt. **Lu. 1.** **In** sc̄itate et iusticia  
 corā ip̄o. **zc.** **Et** hoc apparet in aduētū d̄n̄i n̄r̄i ih̄u x̄pi vt  
 vos inuicē sc̄os qui aduēt̄ erit̄ euz oib̄ sc̄is id ē sit̄ in  
 cōspectu eī sicut sunt oēs sancti ante eū.

## Capitulū quartū.

**D**Ecetero ergo f̄res rogam̄ vos et  
 obsecram̄ in d̄no ih̄u vt quēad-  
 modū accepistis a nob̄is quōd opor-  
 teat vos ambulare et placere deo  
 sic et ambuletis vt ab̄ndetis magis. **Scit̄** enīz  
 q̄ p̄cepta dederim vob̄ p̄ d̄n̄m ih̄esuz. **Hec** est  
 em̄ volūtas dei sc̄ificatio v̄r̄a. vt abstineatis  
 vos a fornicatiōe. vt sciat̄ vnusq̄sq̄ v̄r̄z vas  
 suū possidere in sc̄ificatiōe et honore. non in  
 passiōe desiderij sicut et gētes q̄ ignorāt deū.  
**Et** ne q̄s sup̄grediat̄ neq̄ circūuēiat in ne-  
 gocio frat̄r̄ suuz. qm̄ v̄ndex est d̄n̄s de his  
 oibus sicut p̄dixim̄ vob̄is et testificati sum̄.  
**Nō** em̄ vocauit̄ nos de in imūdi ciā. s̄z i san-  
 ctificationē. **Itaq̄** q̄ hec spernit̄. nō hominē  
 sp̄nit sed deū. q̄ etiā d̄dit sp̄m̄ suū sc̄m̄ in no-  
 bis. **De** charitate aut̄ fraternitatē nō neces-  
 se habuim̄ scribere vob̄. **Ipe** em̄ vos a deo  
 didicistis vt diligat̄ inuicē. **Et** em̄ illd̄ faci-  
 tis in oēs f̄res in vniuersa macedonia. **Ro-**  
 gam̄ aut̄ vos f̄res vt ab̄ndetis magis et ope-  
 rā detis vt q̄eti sit̄. et vt v̄r̄m negociū agat̄  
 et opemini māib̄ v̄r̄is sicut p̄cepim̄ vob̄ vt  
 et hōeste ambuletis ad eos q̄ foris sunt. et nul-  
 lius aliquid desideretis.

**Supra** cōmēdauit̄ apl̄s fideles de p̄stātia in tribulatiōi-  
 bus et alijs d̄ois. h̄ in futurū monet ad h̄n̄ agendū. **Et** p̄s  
 mo p̄pōit̄ generalē amonitiōne. **Secūdo** specificat̄ ibi.  
**Et** abstineatis. **zc.** **Circa** p̄m̄ duo facit̄. qz p̄mo p̄pōit̄  
 int̄tū. **Secūdo** rōez monitiōis assignat̄ ibi. **Et** ab̄ndetis  
**zc.** **Dicit** q̄ **Audiuit** hōa v̄r̄a p̄terita. s̄z in futurū rogam̄  
**zc.** **Inducit** at̄ eos p̄mo ex p̄te sua. **Et** idō dicit̄ **Rogam̄**  
**ps.** **Rogate** q̄ ad pacē sunt. **zc.** **Ite** ex p̄te x̄pi. et sic dicit̄  
**Obsecramus** **zc.** **Obsecrat** aut̄. qz erāt p̄fecti. **1. thy. 5.**  
**Seniore** ne increpaueris sed obsecra vt pat̄rez. **Sed** qd̄  
 rogat̄. **Et** quēadmodū. **zc.** **Docuerat** eos apl̄s quōd opor-  
 teret eos ambulare in via cōi iusticie q̄ ē p̄ mandata. **Unū**  
 dicit̄. **Accepistis** **zc.** **ps.** **Quā** mādator tuoz. **zc.** **Ite** quō  
 placerēt deo in via p̄silioz. **Sap. 4.** **Placēs** deo fact̄ ē  
 dilect̄. **Et** quō ab̄uletis sc̄z p̄ rectā opationez. **Job. 12.**  
**Ambulate** dū lucē habetis. **Quō** placetis sc̄z p̄ rectā in-  
 t̄tionē. **Sic** et ab̄uletis id ē vt fuerit̄ p̄mā doctrinā nō res-  
 cedēdo ab ea. **Gal. 1.** **Sz** licet nos aut̄ angel̄ de celo euā-  
 gelizet vob̄ p̄ter q̄ qd̄ euāgelizauim̄ vob̄ anathema sit̄.  
**Nō** monitiōis accipit̄. p̄mo ex fructu suate monitiōis.  
**Secūdo** ex ip̄a monitiōe ibi. **Scit̄** em̄ q̄. **Dicit** q̄. **Licet**  
 sitis boni t̄n p̄ exercitiū mādator et cōsilioz ab̄ndabit̄  
 et proficietis. **2. cor. 9.** **Portēs** est de oēm̄ gratiā ab̄n-  
 dare facere i vob̄is. **zc.** **Et** em̄ charitas tā magna qz sem-  
 p̄ restat q̄ p̄ficiēdiū sit̄. **Ite** q̄ ex monitiōe accepistis hōne-  
 sta sit̄ et v̄r̄ita. **ps.** **Lex** d̄n̄i imaculata. **zc.** **puer. 6.** **Man-**  
 2 ij



# Explanatio sancti Thome

dati lucerna est et lex lux et via vite. Ideo dicit. **Que p̄cepta** id ē q̄lia. Et hoc p̄ dñm ih̄m accepta ab eo. i. cor. 11. **Ego** em̄ accepti a dño qd̄ et tradidi vobis. **Heb. 2. Que** em̄ in iudic̄ accepisset enarrari p̄ dñm ab hijs q̄ audie r̄nt. **Et** hec sunt lista. **Hec** est voluntas. **Quasi** dicat. **Oia** p̄cepta dei sunt ad hoc q̄ sitis sc̄i. **Sacras** em̄ dicit m̄diciā et firmitatē. **Et** oia dei p̄cepta iduc̄t ad ista vt q̄s m̄d̄ sit a malo et firm̄ in bono. **Ro. 12. Proberis** q̄ sit voluntas dei sc̄z explicata p̄ p̄cepta. **Deinde** cū dicit **Et abstineatis** etc. **Monet** in speciali. et p̄mo corrigit eos de q̄busdā inordinatiōib̄ int̄ eos. **Secundo** pmouet ad obseruatiā bonor̄. **5. cap. ibi De tēpib̄** etc. **Tres** autē inordinatiōes erāt int̄ eos sc̄z carnaliū vitiōz q̄rum ad q̄dā **Itē** curiositatis. **Itē** tristitię de mortuis. **Et** ideo d̄ istis agit. **Secūda** ibi **De charitate** aut̄ etc. **Tertia** ibi. **Solumus** vos etc. **Circa** primū duo facit qz p̄mo monet abstinere ab imoderato appetitu carnaliū. **Secūdo** p̄t rōes ibi **Qm̄** vinder etc. **Itē** p̄ma in duas. qz p̄mo p̄hibet luxuriā. **Secūdo** auariciā. **Et** cōiūgit hec semp. qz vtriusq̄ est circa obiectū corpale. licz hoc cōpleat in delectatiōe sp̄iali. **Itē** p̄mo docz cauere luxuriā q̄tū ad non suā. **Secūdo** q̄tū ad vxorē. p̄p̄tā ibi **Et** sciat etc. **Die** ḡ. **Voluntas** dei est abstinere a fornicatione ḡ est p̄ctū mortale. qz est p̄ceptū et voluntatē dei **Tob. 4. Attēde** tibi ab om̄i fornicatione etc. **Sz** et respectū vxoris abstinētijs honeste. **Et** sciat vnusq̄q̄s vas suū etc. id ē vxorē in sanctificatiōe. cessando ad ips̄ et in honore nō in passioe vt sc̄z passio p̄cedat sicut gētes. qz hoc est gētiliū q̄rere delectatiōes p̄ntes nō future vite. **In** sanctificatiōe et honore. qz h̄ est debit̄ vsus matrimonij. qz est ad bonū plus et ad reddendū debitū. **Et** sic p̄t esse sine peccato. **sz** aliq̄n est v̄iale p̄ctū si nō essetā p̄cupiscētia ultra limites matrimonij sc̄z q̄n licz p̄cupiscētia habeat nō tñ vtret ea ni si esset vxor sua. **Sz** q̄n est extra limites matrimonij seq̄ tur mortale. et hoc q̄n si non esset sua vxor ad huc vtret ea et libentī cū alia. **Heb. vi. Sit** honorabile nubium et thoz̄ immacular̄. **Fornicatores** aut̄ et adulteros iudicabit de. **1. Pe. 3. Viri** sicut cohābitates s̄m scientias quasi infirmiori vaselo mliebi iptigēs honore tanq̄ cohereditib̄ gr̄e et vite vt nō ipe d̄ant v̄des v̄re. **Dein** de cū dicit **Et** ne q̄s etc. p̄hibet auaritiā. **Qm̄** dicit. **Et** ne q̄s sup̄grediat̄ id est violentiā inferat auferēdo aliena p̄ potētiā. **Ja. 2. Bone** diuites p̄ potētiā vos opprimūt. **Neq̄** circumueniat p̄ doli. **Iere. 5. Sicut** decipula plena aubus. sic dom̄ eoz̄ plene dolo etc. **Deinde** cū dicit **Qm̄** vinder etc. **Ponit** rō monitiōis quam p̄mo assi gnāt ex diuina vltiōe. **Secūdo** ostēdit hāc vltiōe esse iustā ibi. **Nō** em̄ vocauit etc. **Dicit** ḡ **Abstineam** ab hijs. qz dñs est vinder. **Sal. 5. Predico** vob̄ sicut p̄dixi. qm̄ q̄ talia agūt regnū dei nō consequēt. **Nā** certe iuste vici sc̄i. cuius vna est rō ex deo vocāte. **Secūda** ex h̄ritate v̄nt. **Si** dñs vocat te ad vnū et tu agis p̄rariū dign̄ es pena. **Et** ideo dicit. **Non** em̄ vocauit etc. **Eph. 1. Elegit** nos in ip̄o ante m̄diū constitutiōe vt sim̄ sc̄i et imaculati in sp̄ctu eī in charitate etc. **Ro. 8. Quos** vocauit hos et iustificauit etc. **Et** ideo peludit **Itaq̄** etc. **Quasi** dicat hec est vna rō specialis quā dixi. **Alia** est rō qz h̄ritatur hec vitia sp̄i q̄ dar̄ est nobis. **Qm̄** q̄ hec agit iniuriā facit sp̄i sancto. **Et** ideo dicit. **Qui** etiam vedit etc. **Heb. 10. Irrita** q̄s faciēs legē moysi sine vlla miseratiōe duob̄ v̄ trib̄ testib̄ mortē. **quantomagis** putatis deteriora mereri supplicia q̄ filiū dei cōculauerit et sanguinē testamētī pollutū duxerit in q̄ sanctificat̄ ē. et sp̄ritū gr̄e p̄melliā fecerit etc. **Deinde** cū dicit. **De** charitate aut̄ etc. **Retrahit** ab ociositate. **Sciendū** est aut̄ qz sicut dicit **Hieronym̄** i epla ad **Sal. thessalonicēses** erāt

liberales. et erat p̄suetudo ap̄ eos diuites dare multū. et ideo paupes ociose inherebāt b̄nficio eoz̄ nō curātes labores sz discurrere p̄ domos. **Et** ideo p̄mo cōmēdat liberalitatē dātū. **Secūdo** ocii accipientiū dissuadet ibi. **Et** operā dētis etc. **Dicit** ḡ p̄mo qz nō indigēt moneri ad charitatē. **Secūdo** monet qz in ea p̄ficiāt ibi. **Rogam̄** autē etc. **Dicit** ḡ. **De** charitate id ē qz diligatis fr̄es non est necesse scribere vobis **Ro. 12. Charitate** fraternitatis inuicē diligentes etc. **Hebre. vi. Charitas** fraternitatis inat in vobis etc. **Et** huius rō est. qz ipsi didicistis a deo sc̄z p̄ceptū i lege. **Leu. 19. Diliges** amicū tuū sicut te ipsum. **Itē** in euangelio **Job. 13. Dādātū** nouū do vob̄ vt diligatis inuicē etc. **Vel** didicistis interiori disciplina. **Job. 6. Om̄s** q̄ audiuit a p̄re et didicit venit ad me etc. **Et** hoc addidit p̄ sp̄m̄ sc̄m. **Deinde** cū dicit. **Rogamus** aut̄ etc. **Horat** eos ad p̄ficiendum in charitate d̄ cōs. **Et** qz habetis charitatē ad oēs ideo rogam̄ vt p̄ficiatis. **Et** licet alij abutant̄ vos tñ insistatis. **puerb. 15. In** abudāti iusticia viri maxia ē. **Deinde** cum dicit. **Et** op̄a dētis etc. **Arguit** ociosos. et p̄mo eoz̄ inq̄tudi nē. **Secūdo** ostēdit quō eā rep̄māt. **Tertio** quare. **Die** ḡ **Operā** dētis etc. **puerb. 7. Sarrula** et vaga q̄tis ip̄a tiēs nec valēs pedib̄ suis in domo cōsistere etc. **2. thes. 3. Nō** inq̄teri suim̄ int̄ vos. neq̄ gratis panē māducauimus ab aliq̄. sed in labore et fatigatiōe nocte et die operātes etc. sc̄z ocium rep̄mētēs exercēdo negocia. **Qm̄** dicit **Et** vt v̄m̄ negociū etc. **puerb. 24. Diligent** exercere agy vt postea edifices domum tuā. **Dicit** autē v̄m̄. **Sz** nunq̄d nō alienum negociū est agēduz. **Et** videt qz sic. **Ro. vi. Insistatis** ei in q̄cunq̄ negotio. **Indeo** d̄cedum est qz oia possunt inordināte fieri si s̄nt p̄ter ordinē rōis tunc sc̄z q̄n aliq̄s se ip̄oibe ingerit. et ordiatē sc̄z q̄n suat̄ ordo rōis et in necessitate et hoc est cōmēdabile. **Itē** dētis opam etc. id ē opando manib̄ v̄ris. **Eccl. 33. Multa** mala docuit ociositas etc. **Ezech. 16. Hec** fuit iniquitas sodo me sororis tue sup̄bia. saturitas panis et abundantia. et ocium ipsius et s̄itaz eī et manum egeno et paupi non porrigebāt etc. **Et** hoc est in p̄cepto oibus illis q̄ non habēt alia vnde licite viuere possunt. **Et** de p̄cepto nature est qz hō corp̄ sustēter. **2. thes. 3. Qui** nō vult opari nec māducet. **Hui** est duplex rō. **Prima** p̄p̄ exēpluz aliorum. **Qm̄** dicit **Et** honeste etc. **In** fideles em̄ vidētēs cōuersationē v̄ram sic ociosam detestāt̄ vos. **1. thes. 3. Oporet** autē illum testimonium habere bonum ab hijs q̄ foris sunt etc. **Itē** vt nō desiderētis ea q̄ sunt aliorum. **puerb. 21. Desideria** occidunt pigz. **Eph. 4. Qui** furā bāt iā nō furēt etc. **Et** ideo hec inq̄tudo si rep̄māt est in bonum exemplum et in repulsiōe desiderij.

## Lectio secunda.

**N**olum̄ aut̄ vos ignorare fratres de dormientib̄ vt nō tristēm̄ sicut et ceteri q̄ spem nō habēt. **Si** em̄ credimus qz ielus mortuū ē et resurrexit. ita et deus eos q̄ dormierunt p̄ ih̄m adducet cum eo. **Hoc** em̄ vobis didicimus in x̄bo dñi. qz nos q̄ viuimus qui residui sumus in aduētū dñi nō p̄ueniemus eos q̄ dormierunt. **Qm̄** ip̄e dñs i iussu et in voce archāgeli et in tuba dei descēdet de celo. et mortui q̄ i x̄po sunt resurgēt p̄mi. **deinde** nos q̄ viuimus q̄ relinquitur: s̄nt rapiemur cū ill̄ in nubibus obuiam x̄po in aera. et sic semp̄ cū dño erimus. **Itaq̄**



# in epistolam I ad Thessalonicenses III

Thessalonicenses inuicem in verbis istis.

Supra induxit ad penitentiam a cupiditate et cōpescuit ab ociositate: hō cōpescit ab inordinata tristitia. Primo p̄ mīrēdō monitionē. Secūdo assignat rōem ibi. Sicut et ceteri r̄. Prohibent q̄ ne sc̄z iordiate tristēt. An̄ dicit Sicut et ceteri. Videt aut̄ ap̄s b̄n cōcedere tristari pro mortuis: aliqd̄ t̄n p̄hibere ne sc̄z iordiate tristēt. An̄ dicit. Sicut et ceteri. q̄ em̄ aliq̄s tristēt sc̄z de mortuis habet pietatē. P̄mo p̄p̄ defectū corp̄s deficiēt. Debem̄ em̄ eos diligere r̄ corp̄ p̄p̄ animaz. Ec̄c. 4. 1. O mors q̄ amara est memoria tua homini pacē habēti r̄. Secūdo p̄p̄ discessum et separationē q̄ dolorosa est amicis. 1. reg. 15. Sicine sepat amara mors. Tertio q̄ p̄ mortēz fit cōmemoratio peccati Ro. 6. Stripedā peccati mora Quarto q̄ fit cōmemoratio mortis nostre. Ec̄c. 7. In illa em̄ finis cunctoz amonēt hominū r̄ viuens cogitat quid futurū sit r̄. Sic ergo tristandū. sed moderate. An̄ de Ec̄c. 22. Modicū plora supra mortuū q̄n̄ regeuit r̄. Et ideo dicit. Sicut ceteri qui spem nō habēt. sc̄z q̄ isti credunt huiusmodi defectū p̄petuos. sed nos nō. Phil. 3. Saluatorē expectam̄ dñm n̄m iesum xpm̄ q̄ redēma bit corpus hūilitatis nostre cōfiguratiū corp̄i claritatis sue r̄. Unde signant̄ dicit. De dormitib̄. Job. 11. Lazarus amice noster dormit. Dormitēs em̄ tria facit. Cu- bar in spe surgendi. ps̄. Rūndq̄ q̄ dormit non adiciet vt resurgat r̄. Sic et q̄ morit̄ in fide. Itē in dormiēte aīa vigilat. Can. 5. Ego dormio et cor meū vigilat r̄. Itē po- itea hō resurgit magis refect̄. Sic sancti resurgēt icoz r̄ r̄uptibiles. 1. cor. 15. ¶ Deinde cū dicit. Si em̄ credim̄ r̄. P̄mō nō mōtūō. Et p̄mo asruit resurrectionē. Se- cūdo excludit dilatiōis suspiciōez ibi. Hoc em̄ vob̄ r̄. Tertio ponit resurrectionis ordinē ibi. An̄ ipse dñs r̄. Sciēdum est aut̄ q̄ ap̄s. 1. cor. 15. ex resurrectione chris- ti asruit nostrā. q̄ illa est causa n̄re. vnde arguit p̄ locū a causa. Sed resurrectio xpi nō est causa solū exēplaris: q̄ verbū caro factū suscitāt corp̄a. verbū vero animas. s̄z xps̄ accepit carnē et in ea resurrexit. in quo est exemplar nostre resurrectionis. Nec solū hoc sed efficiēt. q̄ q̄ hu- manitate xpi gesta sunt nō solū sunt gesta s̄m virtutē hu- manitatis: sed virtute diuinitatis sibi vnite. An̄ sicut ta- crus suus curabat leprosz in q̄rū instrumentū diuinita- tis. sic resurrectio xpi causa est n̄re resurrectionis nō in q̄rū corp̄s: sed in q̄rū corp̄s vniti verbo vite. Et ideo apostolus hoc firmit̄ supponens sic arguit. Si em̄ credi- mus firmit̄ q̄ xps̄ resurrexit. ita et eos q̄ dormierunt r̄. Illi dormierunt per ibm̄ q̄ facti sunt cōformes morti ei? p̄ baptismū. vel p̄ ibm̄ q̄ cū eo ducet sc̄z cū ipso chris̄to. Iac̄b. 1. 4. Et veniet dñs deus me? omnesq̄ sancti eius cū eo r̄. Esa. 3. Dñs ad iudiciū veniet cū senib̄? populi sui et principibus eius. ¶ Deinde cū dicit. Hoc em̄ r̄. Excludit dilatiōē resurrectionis. Quasi dicat. Scimus q̄ resurgent r̄ veniēt cū xpo. ideo nō debem̄ tantū dōle- re. n̄d̄ em̄ illi q̄ inueniēt viui prius q̄sc̄quēt̄ resurrecti- onis gloriā q̄ mortui. Et ideo hoc dicimus vobis nō ex- pectura hominis. sed in verbo dñi ea que nō deficient. quia nos qui viuim̄. id est illi qui sunt viui nō prius sor- tiantur consolationē ex aduentu xpi q̄ mortui. Et ideo dicit. Nos qui viuimus. Ex quo videtur nō intelligen- s̄ tibus q̄s ap̄s hic dicit. q̄ adhuc apostolo viuente hoc fieret. et hoc etiā thessalonicensibus videbatur. Et ideo scribit eis aliā epistolā in qua dicit. 2. thes. 2. Non mo- ueamini a vestro sensu r̄. Sed nō loquit̄ ex persona sua et tunc existentiū: sed eoz qui tunc viui reperient. Qui residui sumus. id est erunt residui post persecutionē an- tichristi non p̄uenientem eos. id est non prius recipiēt consolationē. 1. cor. 15. In momento em̄ in ic̄tu oculi in

novissima tuba r̄. ¶ Deinde cū dicit. An̄ ipse r̄. Ostē- dit ordinē resurrectionis et modū. P̄mo proponit resur- rectionis cāz. Secūdo ei? ordēz et modū ibi. Et mortui r̄. Tertio concludit eoz consolationē ibi. Itaq̄ consolamini in inuicē r̄. P̄mū ostendit dicens: Ipse dñs r̄. Ubi notandum est q̄ sicut dictum est causa cōmunis resurre- ctionis est resurrectionis chris̄ti. Sed si dicas q̄ iā fuit. quare ergo non sequitur effectus eius? Respondeo dicen- dum est q̄ est causa resurrectionis nostre s̄m q̄ operatur in virtute diuina. Deus aut̄ operat̄ per ordinē sue sapiē- tie. Tunc ergo crit nostra resurrectio quando hoc habet ordo diuine sapientie. Et autē ostendat q̄ xps̄ sit causa. ostendit q̄ ad presentia xpi omnes mortui resurgēt. Ad resurrectionē autē cōmunem faciendā triplex causa con- currit. Una principalis scilicet virtus diuinitatis. Se- cūda instrumentalis. sc̄z virtus humanitatis xpi. Ter- tia quasi ministerialis. sc̄z virtus angeloz qui habebunt aliquē effectū in resurrectione. Augus. enim p̄bat q̄ ea que sunt nunc p̄ creaturas corporales s̄nt a deo eis mes- diantibus. In resurrectione vero aliqua per eos sunt agē- da. sicut collectio pulueris. Sed reintegratio corp̄oz et vnio anime ad corpus erit imediate per xpm̄. Has ergo tres causas ponit. P̄mo humanitatē xpi gloriosam di- cens. Ipse dominus r̄. Act. 1. Quē admodū vidistis euz ascendentē in celū ita veniet. In iussu r̄. In primo ve- nit vt obediens Phil. 2. Factus est obediens vsq̄ ad mortē r̄. Et hoc quia ille fuit aduentus humilitatis sed iste erit glorie. Luc. 21. Venit euz potestate magna r̄ maiestate. ¶ Secundo virtutē angeloz cum dicit. In voce archangeli r̄. Non q̄ operet̄ in voce eius sed mī- nisterio eius. Et dicit archangeli. q̄z omnes angeli sub vno archangelo ministrāt ecclesie Apocal. 12. Hic est micha- el princeps ecclesie. Vel in voce archangeli id est chris̄ti principis angeloz Esa. 9. Magni cōsiliū angelus. Et in voce eius corporali vel spiritali erit resurrectio. Job. 5. Audient vocē filij dei scilicet surgite mortui et venite ad iudiciū. r̄ illi voci corporali obediēt. Tertio vir- tutē diuinitatis cū dicit. In tuba dei. Hoc est virtus diui- na. quia dicitur vox archangeli inquantū fiet ministerio archangeloz. et tuba dei inquantū virtute diuina fiet. Et dicitur tuba propter eius sonoritatez que prouenit a deo suscitans mortuos. Itē tuba congruit ad officia cuius vsus fuit multiplex in veteri testamento vt ad bellūz. Et tunc pugnabit pro eo orbis terraz. Sap. 5. Item fie- bat vsus eius ad solennitates sic ista ad celestē hierūsā- lem. Itē ad mouendūz castra. Et tunc sancti mouebunt castra. Unde si sit vox corporalis dicitur tuba propter has rationes. Vel non erit vox corporalis sed virtus diuina xpi presens et manifesta toti mundo. ¶ Deinde cū dicit. Et mortui r̄. Ponitur ordo resurrectionis. et circa hoc tria faciūt. quia primo ponit resurrectionē mortuoz. Se- cūdo occursum viuoz ibi Deinde r̄. Tertio beatitu- dinē sanctoz viroz q̄z ibi Et sic semp̄ r̄. Occasiōe ho- rum verborū crediderunt alii q̄ futuri in fine nunq̄ morerentur vt dicit Hieronymus in epistola prope hoc q̄ dicit Deinde nos r̄. Alii em̄ frustra distingueret vi- uentes a morientibus. Sed cōtra. 1. cor. 15. Omnes q̄- dem resurgemus. Item sicut in adam omnes moriantur vt habetur Ro. 5. Ergo mors ad omnes pertransiit. Di- cendūz est ergo q̄ aliqui inueniēt viui in tempore illo quo chris̄tus veniet ad iudiciū sed in illo momento tem- poris morientur et statim resurgent. Et ideo propter mo- dicam interpolatiōē reputantur viuētēs. Sed tunc est questio quia dicitur hic Et mortui qui in chris̄to sunt res- surgēt primi: et deinde nos r̄. Ergo pri? resurgēt mor- tui q̄ viui occurrant xpo: r̄ in hoc occurso morient. Er



## Explanatio sancti Thome

Ito prius aliqui resurgent et sic non erit omnium resurre-  
 ctio simul quod est contra illud. 1. cor. 15. In momento  
 in ictu oculi in nouissima tuba etc. Respondeo dicendum  
 est quod duplex est hic opinio. quidam enim dicunt quod resurre-  
 ctio non erit simul. sed primo mortui venient cum christo  
 Et tunc in aduentu christi vivi rapiuntur in nubibus et  
 in illo rapto morientur et resurgent. Et ideo quod dicitur  
 esse in momento. intelligitur quia in modico tempore fi-  
 et. Et si dicatur quod erit in instanti. tunc non est hoc refe-  
 rendum ad totam resurrectionem omnium. sed ad resurrecti-  
 onem singularium. quod singulus resurget in instanti. Alij  
 vero dicunt quod omnes simul et in instanti resurgent. Quod  
 ergo dicitur resurgent primi. denotat ordinem dignitatis non  
 temporis. Sed videtur hoc difficile. quia de viuis mul-  
 ti erunt probati in persecutione antichristi. qui dignitate pre-  
 cellent multos prius defunctos. Et ideo videtur aliter  
 esse dicendum quod omnes morientur et omnes resurgent. et  
 quod simul. Hec apostolus dicit hic quod illi prius resurgent  
 qui isti. sed quod illi prius resurgent qui isti occurrant. Apo-  
 stolus ergo non ponit ordinem resurrectionis ad resurrecti-  
 onem. sed ordinem ad raptum vel ad occurrentiam. Nam pri-  
 mo veniente domino morientur qui inueniuntur vivi: et  
 tunc statim cum illis qui prius mortui fuerant resurgentes  
 rapiuntur in nubibus etc. ut apostolus hic dicit. Est autem  
 hec inter bonos et malos differentia. quia mali remane-  
 bunt in terra quos dilexerunt. boni rapiuntur ad christum  
 quem quaesierunt. Mat. 24. Ubi fuerit corpus ibi con-  
 gregabuntur et aequile. In resurrectione etiam sancti con-  
 sormabuntur christo non solum quantum ad gloriam corporis.  
 Phil. 3. sed etiam quantum ad finem: quia christus erit in  
 nube. Pet. 1. Et nubes suscepit eum. Et quemadmodum  
 vidistis eam etc. Sic et sancti a nubibus rapiuntur. Et  
 quare hoc? Ad ostendendum eorum deiformitatem. In veteri  
 enim testamento gloria apparuit per modum nubis. 3. reg. 8.  
 Dominus venit in nebula. Hec nubes erunt preparate  
 virtute diuina ad ostensionem glorie sanctorum. Vel ipsa ful-  
 gentia corpora gloriosorum videbuntur malis quedam  
 nubes qui erunt in terra. Mat. 24. Ecce sponsus ve-  
 nit erite obuii ei. Deinde cum dicit. Et sic semper etc. Oportet  
 dicit beatitudinem sanctorum quia semper erunt cum domino eo-  
 fruentes. Job. 14. Iterum veniam et accipiam vos ad  
 metipsum ut vbi ego sum et vos sitis. Hec sancti desiderant  
 Phil. 1. Desiderium habens dissolui et esse cum christo.  
 Deinde cum dicit. Itaque etc. Concludit consolationem  
 habendam esse de mortuis dicens. Ex quo sancti resur-  
 gunt et nullum detrimentum consequuntur: ergo de mor-  
 tuis consolamini. 1. Cor. 4. Consolamini consolamini pos-  
 tule meus dicit dominus deus vester.

### Capitulum quintum.

**D**e temporibus autem et momentis fra-  
 tres non indigetis ut scribamus  
 vobis. Ipsi enim diligenter scitis quod  
 dies domini sicut fur in nocte ita ve-  
 nient. Cum enim dixerint pax et securitas: tunc re-  
 pentinus eis superveniet interitus sicut do-  
 lor in vtero habetis et non effugiet. Vos autem  
 fratres non estis in tenebris ut vos dies ille tan-  
 quam fur comprehendat. Vos enim sicut filij lucis  
 estis et filij diei. Non sumus noctis neque tene-  
 brarum. Igitur non dormiamus sicut et ceteri: sed

vigilemus et sobrii simus. Qui enim dormi-  
 unt: nocte dormiunt: et qui ebrii sunt. nocte ebrii  
 sunt. Nos autem qui diei sumus. sobrii sumus.  
 induti lorice fidei et charitatis. et galea spe-  
 salutis. quoniam non posuit nos deus in iram.  
 sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum Iesum  
 christum qui mortuus est pro nobis: ut sive  
 vigilemus: sive dormiamus simul cum illo  
 vivamus. Propter quod consolamini inui-  
 cem et edificate alterutrum sicut et facitis.

Supra correxit in eis corrigenda: hic monet eos in futu-  
 rum. et primo ponit monitionem. Secundo orationem ibi  
 Ipse autem deus etc. Hec autem duo sunt nobis necessaria  
 quia bona que facimus sunt ex libero arbitrio. et ideo indi-  
 get homo monitionem et gratiam. et ideo orationem. Circa primum  
 duo facit. primo horat ut preparat se ad futurum ius-  
 dicitur. Secundo ostendit preparandi modum ibi Propter  
 quod consolamini etc. Iterum prima in duas. quia primo  
 ostendit qualis sit conditio futuri iudicii. Secundo quali-  
 ter preparat se ad illud ibi. Igitur non dormiamus etc.  
 Item prima in duas. quia primo premittit conditionem fu-  
 turi iudicii. Secundo exponit ibi. Cum enim etc. In primo  
 quietat eorum sollicitudinem circa scientiam futuri aduentus  
 Secundo ostendit quid circa illud sciant ibi. Ipsi enim etc. Di-  
 cit ergo. Necessario erat quod scriberet de premittis. quod indigui-  
 stis. Sed de temporibus legi estare hinc vel potius quod tempora  
 futura sint non erat necesse. quia quod de his sunt soli diuine  
 scientie reservata. Mat. 24. et Mar. 13. De die illa vel ho-  
 ra nemo scit. neque angeli in celo: neque filius nisi pater etc.  
 Act. 1. Non est vobis in nocte tempus vel momenta etc. Eccl. 7.  
 Quid necesse est homini maiora se querere cum ignoret quod cond-  
 cat sibi in vita numero dierum vite sue etc. Et ideo hoc non  
 est necesse scribere. quia illud quod sciendum est vos scitis. quia  
 scis dies domini in nocte. Sicut autem omnes dies domini. ps. Ordina-  
 one tua preceperat dies. Sed iste specialiter est dies qui faci-  
 et in oibus sua voluntate quod implet in bonis quod producant ad si-  
 nem preceperat a deo. salutem. 1. ibi. 2. Vult omnes homines salvos  
 fieri etc. In malis quod punient ps. Cum accipio reprobos ego iusti-  
 tias iudicabo etc. Ite venit sicut fur. 1. ex impremeditato.  
 Lu. 12. Si sciret presfamilias qua hora fur veniret etc. 2.  
 Pe. 3. Adveniet dies domini sicut fur. Apo. 3. Venia tibi  
 tanquam fur. Quod autem dies dicit venire in nocte: Sed scit  
 dum quod vtriusque est. quod in die venit propter manifestaciones cordium. 1.  
 cor. 4. Quoad usque veniat dies qui et illuminabit abscondita etc.  
 nebrarum et manifestabit omnia cordium. 1. in nocte propter secreti-  
 tudinem. Mat. 25. Media nocte clamor factus est. Ecce sponsus  
 venit etc. Incertum enim est qua hora erit. Deinde cum  
 dicit. Cum enim dixerit etc. Expōit quod dixerat. et primo quantum ad  
 malos. Secundo quantum ad bonos ibi Vos autem etc. Circa primum  
 duo facit. primo describit presumptionem malorum. Secundo  
 periculum morte. Die qui venit sicut fur. quod ex improbo. Cum enim  
 dixerint Pax quantum ad presentiam. id est tranquille vivunt sic deci-  
 piunt Sap. 14. In magno viventes in scientie bello tor-  
 ta magna mala pace appellat etc. Et securitas quantum ad futu-  
 rum. Lu. 12. Anima mea milita habes bona reposita in annos  
 plimos. reqiesce: comede: bibe et eplare etc. 3. contra Lu.  
 21. Presentibus hominibus pro timore etc. Ergo nulla se-  
 curitas. Solutio est duplex. Una que est Augustini que  
 talis est. In tempore illo aliqui erunt boni et hi affligentur:  
 lugebunt et expectabunt. Et de hoc dicitur. Auce-  
 vice in primo. Presentibus ex carentia voluptatum: et  
 abundantia malorum et cetera. Sed in malis erit pax  
 et securitas. Alia datur solutio in glossa. Deinde cum



# in epistolam I ad Thessalonicenses v

dicit. Tunc repentinus et cetera. Describit periculum a  
 quatuo. Primo quia subitum ibi. Repentinus. Esa.  
 30. Subito dum non speratur venit contritio ei. Se-  
 cundo mortiferum ibi. Interitus. Job. 18. Salcer sup  
 eum quasi rex interitus et. Tertio afflictivum ibi. Do-  
 lor. ps. Ibi dolores vt parturientis et. Quarto in cui-  
 tabile ibi. Non effugient Job. 11. Effugiu peribit ab eis  
 Ab ira dei nunc est effugere ad eius misericordiam: ibi  
 vero no e tep? misericordie sed iusticie. ¶ Deinde cu die  
 Nos aut et. expdit q dixerat q ad bonos et duo fac: qz p  
 mo excipit bonos a pfortio maloz. Secdo rone assignat.  
 ibi. Des eni vos et. Dicit ergo. Non estis in tenebris  
 quia illuminati estis per xpm de illo die ideo vobis no  
 est impenitus. Jo. 8. Qui sequit me no ambulat in te-  
 nebris: sed habebit lumen vite et. Et huius ratio e ibi.  
 Des eni vos et. Astruit enim q sunt filij lucis et dicit.  
 Filij autem alicuius rei in scriptura dicuntur aliqui pro-  
 pter abundantiam in re illa. Esa. 5. In cornu filio olei  
 id est colle habente multu oleum. Qui ergo participat  
 multu de die et luce dicuntur eorum filij. Hec lux est fi-  
 des christi. Job. 8. Ego sum lux mundi et. Jo. 12. Cre-  
 dite in lucem vt filij lucis sitis et. Item dicit. Sicut eni  
 ex luce fit dies: ita ex fide xpi fit dies scz honestas bono-  
 ru operu. Ro. 13. Non precessit et. Et ideo non estis fi-  
 lij noctis id est infidelitatis: neqz tenebrarum id est pec-  
 catorum. Roma. 13. Abijciamus ergo a vobis opera te-  
 nebraru et. ¶ Deinde cu dicit. Ergo non dormiam? et.  
 ostendit qualiter se preparant ad illu aduentum: et pmo  
 qualiter per vitionem malozum. Secundo per obserua-  
 tiam bonozum ibi. Induti et. Circa primu duo facit: qz  
 primo ponit monitionem. Secundo eius rationem ibi.  
 Qui enim dormiunt et. Dicit igitur. Exquo dies dor-  
 miu e sicut fur: Luc. 12. Si sciret paterfamilias qua ho-  
 ra fur veniret vigilaret vtiqz et. Ergo vos quia scitis vi-  
 giletis: Et inde dicit. Ergo non dormiamus somno pecca-  
 ti. Ephe. 5. Surge qui dormis et exurge a mortuis. et.  
 Item nec pigritie. Proverb. 6. Usqzquo piger dormis  
 et. Sed vigilemus per sollicitudinem. Mat. 24. Vi-  
 gilate itaqz et. Et ad hoc est necessariu q sobrii simus  
 vt et corpus et mens sint sobria id est non occupata volu-  
 ptatibus et curis mundi. Luc. 21. Attendite vobis ne  
 forte grauentur corda vestra crapula et ebrietate et. pme  
 ¶ Per. 5. Sobrii estote et vigilate et. Ratio autem huius  
 est et temporis cogruitate quia qui dormiunt vt ebrij  
 sunt aliquid faciunt in nocte. Sed nos non sumus in no-  
 cte. Ergo et. Dicit ergo. Qui enim dormiunt id e tem-  
 pus noctis deputant quieti diem vero operationi. ps.  
 Vnus est sol et congregati sunt et in cubilibus suis collo-  
 cabunt. Et rursum. Erubet homo ad opus suu et ad ope-  
 rationem suam vsqz ad vesperam. Item abstinent a vi-  
 no in die propter negocia exercenda sed de nocte tantu  
 non curant Job. 24. Oculus a delicti obseruat caligi-  
 nem. Somnus ergo et ebrietas est nocti conueniens: eo  
 q nocte infidelitatis et tenebris peccatoru occupati sut  
 ebrij per amorem presentiu no habentes spem futuroz.  
 Ephe. 4. Desperantes tradiderunt se impudicie in ope-  
 ratione inmundicie omnis in auaricia et. Nos aut peni-  
 tentes ad diem honestatis et fidei simus sobrij. Ro. 13.  
 honeste ambulemus in die et. ¶ Deinde cuz dicit. In-  
 duti et. ostendit quomodo se preparant per bona. Et pri-  
 mo ponit monitionem generale. Secundo speciale ibi.  
 Propter quod et. Item prima in duas quia primo ponit  
 ipsam monitionem. Secundo ratione eius ibi. Quo-  
 niam non posuit et. Sunt autem in homine duo princi-  
 palia membra que confueverunt in bellis protegi scilicet  
 cor quod est principium vite et caput scilicet principium

motus exterioris a quo sunt sensus et aliquo modo nerus  
 Et protegitur cor lorica: caput galea. Spirituales vita  
 in nobis est christus per quem anima viuit: et dominus  
 in nobis per fidem habitat Ephe. 3. Habitare christum  
 per fidem i cordibus vestris. pme Job. 4. Qui manet i  
 charitate i deo manet et de? in eo et. Que informat fide  
 Et ideo debemus habere fidem et charitatem. Unde di-  
 cit. Lorica fidei et charitatis qz protegit vitalia et galea  
 spet: q e pncipiū mor? spūalis qd e ex intentione finis qua  
 speram? assequi. ¶ Deinde cum dicit. Qui non posuit  
 nos et. ostendit rōnem quō in nobis operatur. Et pri-  
 mo ex preordinatione diuina. Secundo ex gratia xpi.  
 Tertio ostendit modum consequende salutis. Dicit er-  
 go. Quonia non posuit id est no ordinauit. Jo. 15. Po-  
 suit vos scz sanctos vt eatis et. Deus in iram id e ad hoc  
 vt consequamur eius irā. Sap. pmo. Deus mortē no fe-  
 cit. Ezech. 18. Nunquid voluntatis mee est mors impij  
 dicit domin? deus et. Sed in acquisitione id e vt acqui-  
 ramus salutem Mat. 11. Regnū celozum vim patitur et  
 violenti rapiunt illud et. pme ps. 2. Vos estis genus  
 electum regale sacerdotium et. Et hoc per gratiam xpi.  
 Ideo dicit. Per dominū nostrum et. Act. 4. Non e ali-  
 ud nomen sub celo datū hominibus i quo oporteat nos  
 saluos fieri et. Saluauit nos mortendo. p nobis. 1. Pe.  
 3. Dominus e iustus. p iniustus vt offerret nos deo mora-  
 tificatos quide carne: viuificatos autem spiritu. Et mor-  
 dus pueniendi est quia xps docuit nos operando salutē  
 nostram et hoc moriendo et resurgendo Ro. 4. Tradit?  
 est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificati-  
 onem nostram. Et ideo dicit. Sine vigilamus siue dor-  
 miamus simul cum illo viuem?. Ro. 14. Sine viuim?  
 siue moriamur dominū sum?. ¶ Deinde cu dicit. Prope-  
 quod et. docet nos quō preparamus nos ipū ad specia-  
 les conditiones personaz. Et circa hoc tria facit: qz pri-  
 mo ostendit quō se debeant habere ad equales. Secun-  
 do quomodo subditi se habeant ad prelatū ibi. Rogam?  
 autz et. Tertio quō prelati ad subditos ibi. Rogam?  
 autē et. Debemus aut equalibus cōsolationē in aduersi-  
 sis. Unde dicit. Consolamini inuicē. Itē edificationem  
 in exemplis. Unde dicit. Et edificate et. Ro. 14. Que  
 edificationis sunt inuicē custodiam? et. ¶ Subditi autē  
 ad prelatos primo debent beneficiorū recognitionē. Se-  
 cundo charitatem. Tertio pacē. vnde. Et noueritis id  
 est vt recognoscatis beneficia eozum. Heb. vlti. Memē-  
 tote ppositoz vestroz et. Noueritis inqz primo ex pre-  
 eoz: quia maximū laborem ferunt p vobis: vnde qui la-  
 borant inter vos p bono vestro. 2. Thy. 2. Labora sic  
 bonus miles xpi et. Secundo ex parte dei. Et ideo e ha-  
 benda reuerentia ad eos sicut ad deum. Unde dicit. Et  
 presunt vobis in domino id est vice domini. 2. Cor. 2.  
 Ego si quid donauī vobis in persona xpi. Tertio ex pre-  
 vestra: qz sūt vobis viles. Unde dicit. Et cōmonēt vos  
 et ideo scdo debetis eis charitatē abundantius. 1. p alijs  
 Quarto pacem ppter opus. Sed cōtra hoc quidā agit  
 Ainos. 5. Oditio habuerunt in porta corripientem et.  
 Eccl. 19. Qui odit correctionem minuetur vita et. Sed  
 vos habete pacem propter opus correctionis qd pprie  
 spectat ad eozum officiu. ps. Dum loquebar illis: impu-  
 gnabant me gratis.

## Lectio secunda.

**R**ogamus autem vos frēs vt noueritis  
 eos qui laborant inter vos et psumt  
 vobis i dño et monēt vos vt habea-  
 tis illos abundanti? in charitate ppter op?



# Explanatio sancti Thome

illorum et pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres. corripite inquietos: consolamini pusillanimes: suscipite infirmos: patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat. sed semper quod bonum est sectamini in inuicem et in omnes. Semper gaude. sine intermissione orate. in omnibus gratias agite. Hec est enim voluntas dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. prophetias nolite spernere. Oportet autem probare. quod bonum est tenere. ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in aduentu domini nostri Iesu Christi seruetur. Si delis est qui vocauit vos. qui etiam faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per dominum ut legat epistola hec omnibus sanctis fratribus. Et a domini nostri Iesu Christi vobiscum Amen

Supra ostendit quod subditi debent se habere ad prelatos hic ostendit e converso. Et circa hoc duo facit: quod primo docet quod prelati ad sacerdotes subditos se debeant habere. Secundo generaliter quod se debeant habere ad omnes ibi videte ne quis etc. Sciendum est autem quod cura prelatorum ad duo debet tendere. scilicet ad retrahendum alios a peccatis et ad custodiendum se ipsos. Quantum ad primum tria apostolus dicit. **T**ripliciter enim subditi possunt pati defectum. primo in actu. Secundo in voluntate. Tertio in virtute. In actu autem quando prouident in actu peccati. Et tunc sunt corrigendi. Et quis de omni peccato: specialiter tamen corrigendi sunt de peccato inquietudinis. Et ideo dicit. Corripite inquietos etc. **1. Thes. 3.** Non inquieti fuimus inter vos etc. **Ecc. 19.** Corripe primum antequam commiseris et da locum timori etc. In voluntate vero quando non aggredit magna quia deicit propter aduersa et peccata precedentia. Unde dicit. Consolamini pusillanimes. Pusillanimitas est non habens animum ad magna timens ne deficiat. **Esa. 35.** Dicit pusillanimes confortamini et nolite timere etc. **Job. 4.** Vacillantes confirmauerunt manus tue etc. In virtute autem quando vel ex infirmitate peccant vel debilitantur in bono actu et isti sunt fouendi. Unde dicit. Suscipite. i. in visceribus charitatis fouendo infirmos quorum est virtus debilis vel ad resistendum malis vel ad faciendum bona. **Ro. 15.** Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere etc. Prelati autem debent se custodire a defectu cuiuscumque modi et maxime ab impatientia quod ipse portat totum pondus multitudinis **Numeri. 11.** Non possit solus sustinere omnem hanc multitudinem quod gravis est mihi etc. Et ideo dicit. Patientes estote ad omnes. **Prover. 19.** Doctrina viri pro patientiam nocet. **Ps.** Bene patientes erunt ut annunciet. Deinde cum dicit. Videte ne quis etc. ostendit generaliter quod se habeant ad omnes. Et circa hoc duo facit: quod primo ostendit qualiter omnes in quibus ad deum sunt ibi. **Semp** gaudent etc. Tertio quod se habeant ad eius dona ibi. Spiritum nolite etc. Quantum ad proximum debent se habere ut non inferant ei mala: et ut student ei benefacere. Unde dicit. Dixi supra in specialiter: s

nunc in generali dico: ne quis malum etc. **Ps.** Si reddidit retribuendum mihi mala. Sed contra. Multoties vindieta petit coram iudice. Respondeo. Sicut actus moralis sumit finem intentionem finis: sic ad duo potest esse intentio vel ad malum illius: ita quod quiescat ibi. Et hoc est illicitum et ex lege uoce vindicte. Vel ad bonum correctionis seu iusticie et conservationis reipublice et sic non reddit malum pro malo: sed bonum scilicet et correctionem. Quantum ad secundum dicit. Sed semper quod bonum est. etc. Et dicit. Sectamini et non faciatis. quia tu ex te debes sumere occasione bene faciendi ad proximum tuum et non expectare quod ipse det tibi occasione bene faciendi tibi. unde **Ps.** Inquire pacem et persequere eam etc. **Ro. 12.** Noli vinci a malo ut scilicet sis tractus ab eo ad male faciendum: sed vince in bono malum retrahendo eum ad bonum. **Gal. 6.** Dum tempus habemus oremur bonum ad omnes etc. Deinde cum dicit. Semper gaudent etc. ostendit quod se debeant habere quo ad deum: ad que tria oportet habere. Primo gaudere de ipso. Unde dicit. Semper gaudent scilicet de deo: quod quicquid malum proueniat est incomparabile bono quod est deus. Et ideo nullum malum illud interrumpat: unde dicit. Semper gaudent. Secundo orare pro beneficiis suscipiendis ibi. Sine intermissione orate. **Lu. 18.** Oportet semper orare et nunquam desicere. Sed quod potest hoc esse? Respondeo dicendum est quod hoc potest esse tripliciter. Primo quod ille semper orat qui statutas horas non intermit. Simile habet. **2. Reg. 9.** Tu comedes panem in mensa mea semper. Secundo sic. Semper id est continue orate: sicut tunc oratio sumit pro effectu orationis. Est enim oratio interpretatio desiderii quia quando desidero aliquid tunc illud orando peto. Unde et oratio est petitio decentium a deo: et ideo desiderium habet vim orationis. **Ps.** Desiderium pauperum exaudiuit dominus. Oportet ergo que facimus ex desiderio proxiimo prouident. Ergo oratio in bonis que facimus manet in virtute: quia bona que facimus ex desiderio bono proueniunt. **Ho.** Non cessat orare qui non cessat bene facere. Tertio quod ad causam orationis scilicet faciendo elemosinam in vitis patrum. Ille sic orat qui elemosinas dat: quod qui elemosinam accepit orat pro te etiam te dormiente. Item tertio orare pro beneficiis suscipiendis et gratias agere pro susceptis. Ideo dicit. In omnibus scilicet bonis et aduersis gratias agite. **Ro. 8.** Diligentibus deum omnia cooperantur in bonum etc. **Col. 2.** Abundantes in illo in gratiarum actione. **Phil. 4.** Cum gratiarum actione. Hec est enim voluntas etc. **1. Thes. 2.** Qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire. Deinde cum dicit. Spiritum nolite etc. ostendit quod se habeant ad dona dei. Et primo quod ea non impediant. Secundo quod ea non contemnant ibi prophetias etc. Spiritus autem sanctus est persona diuina incorruptibilis et eterna: unde in sua substantia extinguere non potest sed tamen deus quis extinguere spiritum: uno modo feruore eius extinguendo vel in se vel in alio. **Ro. 12.** Spiritus seruantes. Cum enim aliquis aliquid boni ex feruore spiritus sancti vult facere: vel etiam cum aliquis bonum mori surgit et ipse impedit: extinguit spiritum sanctum. **Act. 7.** Vos semper spiritu sancto resistitis. Alio modo mortaliter peccando. Spiritus enim sanctus in se spiritus viuus sed in nobis viuus quoniam facit nos in se viuere: sed quoniam quis peccat mortaliter non viuus in ipso spiritu sancto. **Sap. 1.** Spiritus enim sanctus discipline effugiet hietus etc. Tertio modo occultando. Quasi dicat. Si donus spiritus sancti habetis utimur eo ad utilitatem proximorum. **Ecc. 20.** Sapientia abscondita et thesaurus inuisus que utilitas in vtriusque. **Mat. 5.** Nemo accendit lucernam et ponit eam sub modio etc. Prophetias nolite etc. Aliqui enim apud istos spiritu prophetie erant pollentes qui ab istis reputabantur infami: propterea **1. Cor. 14.** Emulamini spiritualia magis autem ut prophetetis. Vel prophetias. id est diuinam doctrinam. Exponentes